

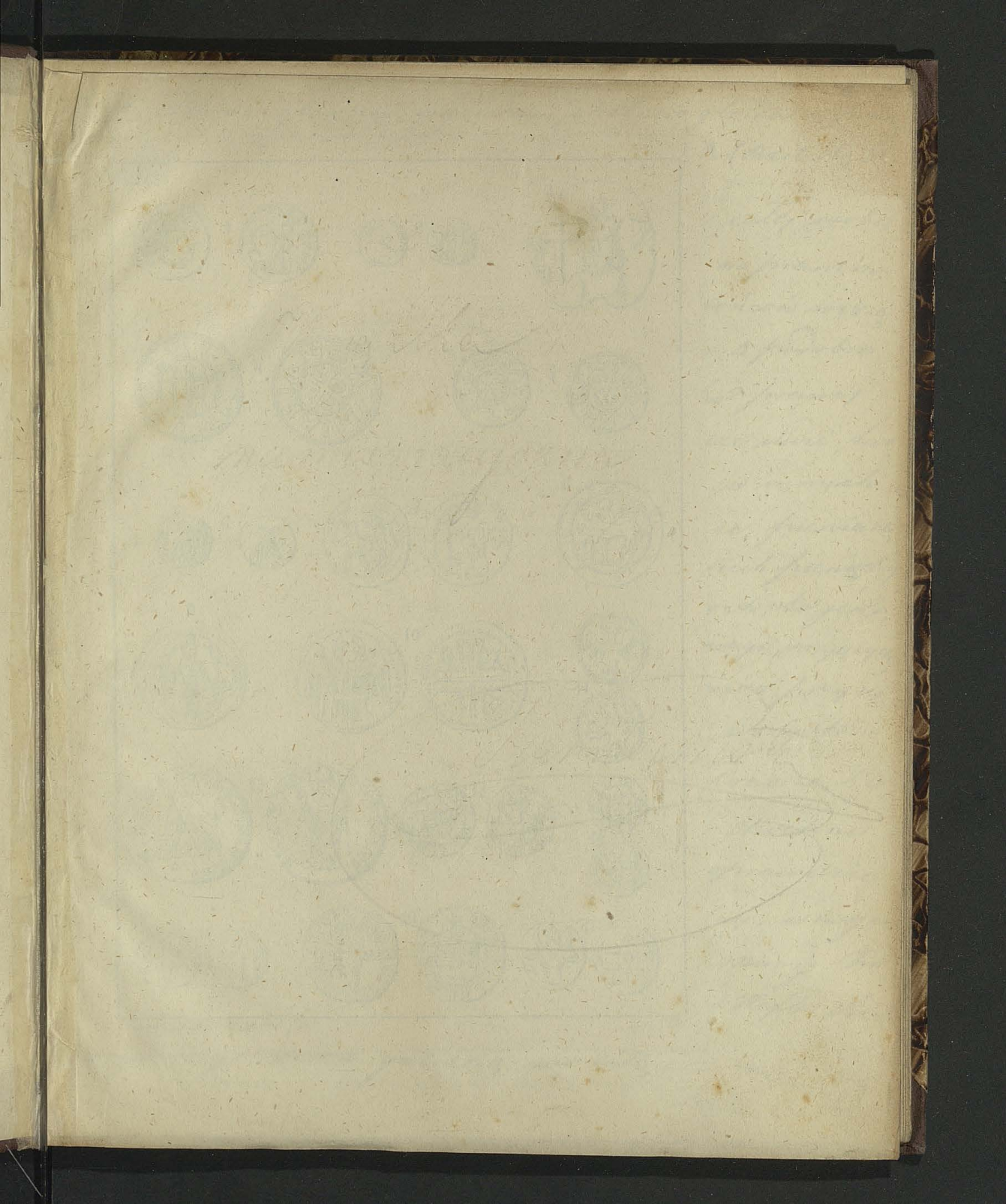
6869

1

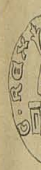

6869

Bibl. Reg.

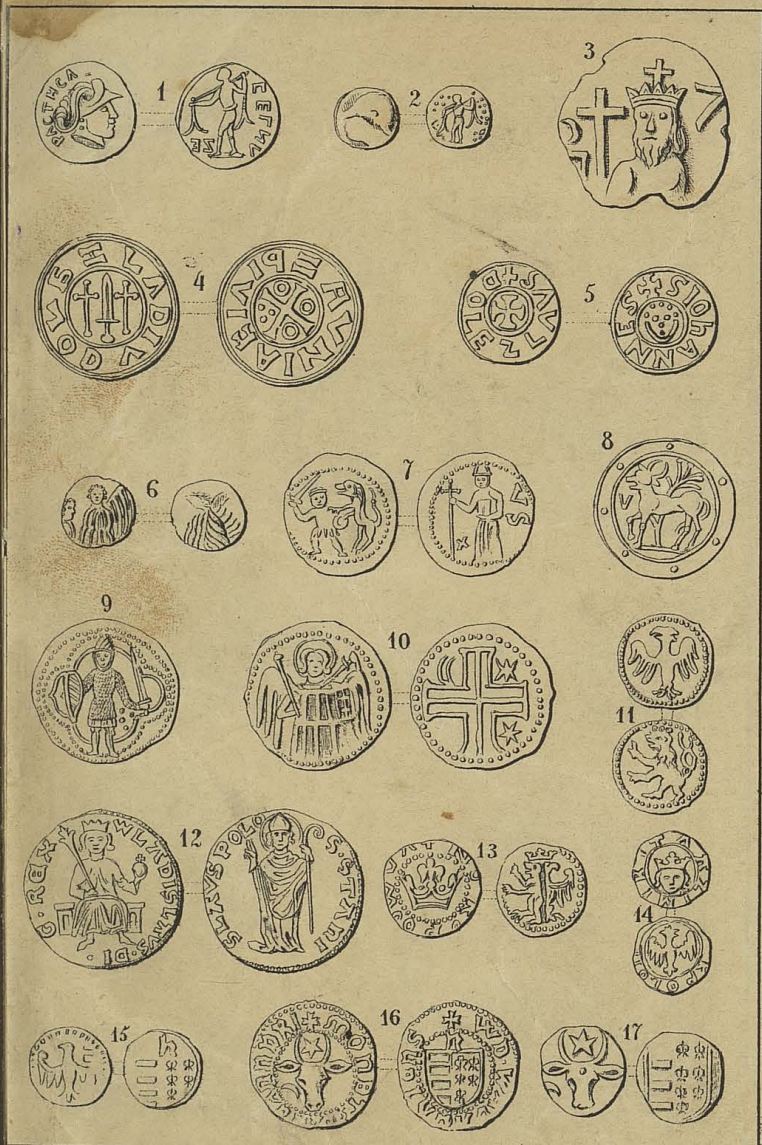

N.

Lithogr. Co.

R. 1. Strona główna, Wyreckini, chetnie głowa w prawy
HCA (Kastiel; to

Libetr. Czasu w Krakowie

Rys. T. Z.

ca w cotej osobie
ca: na prawem
ku konców wierz
toski i podobne;
i: po prawej
nocie, pluci, two
, a w innych
legnaze, pieniaz
i karach pieniaz
walych, to jest
aka wagi, mapy, ych
Morawie przy to
awie wosy stwie
w Kraoie. Rie
ny R. Koehnne.
ie, sprawozdanie
my lny, w swajem
fuß Münz- Rn
rny, i R. Ber.

an, guma go kowa galichy monety.

IV

Bibl. Regi.

Re
st
je
no
re
n
re
st
re
ob
lo
x
gr
m
pa
de
m
m
ne
pa
gr
h

N. 1. Strona główna, Wyreckuni chetmie głowa w prawo,
stronę zwroconą, za nią napis PACTHCA (trastwł; to
jest kaciśtawo)

Strona odwrotna. Posłac' xłowiska w całej osobie,
nad pwardami przejeżsana, w lewo pódęca: na prawem
ramieniu nieśie dżewiec, u którego obu końców wiszą
na sznurach niby kaski do greckiej głoski Δ podobne,
ze sznury xwó toxy ma obcina szkamami; po prawej
stronie są ceterzy głoski, a po lewej przy nodze dwie, swo-
rzęce razem wyraz ΠΕΝΑΞΕ (penaxe), a w innych
odmianach legóx piżtwa ΠΕΓΓΑΞΕ (pegnaxe, pueniare,
to jest puenig dre). Tilkanaście szlak kaciśk pienigdy
z cysłego xłola bitych, nieco miseczcowatych, to jest
grubszych w obwodzie, około pół dukata wagi miedzianych
znaleziono w Trzebowie (Trn'bau) w Morawie przy do-
paniu wielkiego panetu w. 1844 r. prawie wosy stwie
dosłaty się do Narodowego muzeum w Pradze. Pie-
niędzy ten poprzednio już był znany P. Koeberne,
umieścić bowiem jego wyobrażenie, sprostować
nie dość dookładne, a opis zupełnie mylny, w swoim
piśmie czebowem 1843. r. Heilspriß für Münz- u.
gel-münz Muszntatünden 3te Jufprunz, 1 Heft. Ber-
lin, gdzie go xowie galicką monetą. —

Wiaćmo jest, iż Morawia aż do połowy dziewię-
tego stulecia rządzoną była przez swych królest-
wujących niemieckich monarchów, dopóki
Rostisław król morawski nie obywatel się z tego
poddaństwa, wbrewszy swój naród tak silnie,
że Ludwik cesarz niemiecki (wnuk Karola W. a
wjeć Karolmana) dla oparcia się jemu, zawrę-
musiał przymierze z królem Bawarii i sam na-
czale swych zastępców wtroczył do Morawii. Leć
Rostisław zmusił go do opuszczenia tego kraju,
pognał za nim i spustoszył całe posiadłości
niemieckie na lewym brzegu Dunaju. Wtedy
założył kamień węgielny królestwa Morawii,
zakreśliwszy mu za naturalne granice Dunaj,
Tanauch gór morawskich i Karpaty, aż
a od wschodu Cisy. Chęć się silniejszym
jakoże przeciw Niemcom postawić, wysłał
w zwizdki z Cesarzem greckim Michaiłem,
a sprowadziwszy do Morawii Cyryla i Me-
toda, zmienił przezdeci łaciński na słowiań-
ski: było to około 863 r. i do tej epoki opisane
wyżej prawnicze i słowiańskie napisami, od

nieś" należy.

Wzmiankę powyższą, dla tego tu poniesi,
tem, iż postawię do objaśnienia piśni, zika
złotego, z nalezionej w okolicach Krakowa,
którego opis następnie podaję. -

R. 2. Str. gr. Głowa w hetmie w lewą stronę
obróconą (w exemplarze który mam w rękach,
nie płosć wyrażona) bez napisu.

Str. odw. Odstwiera z drewnem na ramieniu i w
szczęci u niego kasami jak na poprzednio opi-
sanym piśniogółu, po bokach kamień napisu,
kropki po 4 razem grupowane; przy nogach z lewej
strony D, lub Z, niby Z odwrócone, w tem wstanie nie-
scu, gdzie na powyższym prototypie Rostisława
przypada głoska Z od wyrazu penaze należąca.

Pieniężek ten również z czysłego złota,
gruby wagi 1.01 grama, wnoszący z nu,
średniego podobieństwa jego do poprzednio-
go, jest ćwierćolubatem Rostisława króla
Morawii. Nabytem go w Krasnowie od meblarza
a obecnie jeolę w zbiorze P. Leona Mirowskiego
w Wiedniu.

R. 3. Str. gr. Popiersie nagie mężczyzny z brodą i datą,
pięni włosami; twarz naprzód, na głowie korona

α — zębata z. płukim kłymi, z lewej strony, czyli
przy prawem ramieniu czyli przy prawem ramie-
niu pługet prochy kłymi, z prawej blisko głowy,
znacząc ją jakby reszta głosi R lub K po obtamaniu
brzeżów prosta; z lewej strony przy kłymi, z na-
tu V, które podobnie jako reszta głosi VS uważać można.
Str. O. Ma walecie wytłoczenie tego, co jest na stro-
nie głównej wypukłe.

Srebro kryte, waga 0,85 grama, grubość 0,2
millimetra, wybite wypukłe. Ładuje się
nie być pieniążkiem, lecz raczej medalionem,
niektórym tu jakiej ozdoby przywieszonym, kłó-
nem obtamany został w otwó, z osławieniem
sławów trzech pryncerów w różnych postępkach,
do przytwierdzenia go służących. Kryształ
szkła, wypadła go odnieść do najslawniejszych
szkła u nas tego rodzaju kłóty, z na-
leżnymi w otwóciach kłóty, jeśli obecnie
w kłóty tym samym co i poprzedzającym,
i w katalogu tegoż kłóty wymieniony z ry-
sunkiem nie dość wiernie jest wykonany.

R. 4. Str. 9. W obwodzie gładkiej. miedzy reszta, na-
dot służący, miedzy otłoczeniem płowem kłymi,
których końce galeckami są opatrzone, w otwó

5
napis zachowyujący się u dotu: DOLEILADIV (BOLE-
ZIA DIV. to jest Bolesław pierwszy), wcale napisu drugiego
nie widać, brama gładka obwódka.

Str. O. Wobwódce gładkiej krawędzi, a ramionami rów-
no w krawędziach niekiedy, między nimi zaś w
trzech krawędziach są krawędzi obwódki, a w prawym
tym trzy kropki w trójkąt utworzone, w okół napisu:
PIAVNIA CIALI (PZAVNIA CIVI) to jest, Romanus civi-
tas obwódka gładka.

Tędy to pienigów z czystego srebra,
krawędzią głową więcej podobny do mo-
nety Bolesława Chrobrego (992-1025) wyobra-
żonych w piśmie P. Słomczyńskiego (Pis-
mo do Piastów), w krawędziach 1, 2, 6, i 9, z krawędzi-
nych pierwszą, mającą na stronie głównej
swoją stronę i napis w okół + DBOEŁ + LAVI
(D BOESLAVI) na odwrotnej zaś strony
i napis w okół JRAOM CYMID + (CRAOW CYMID)
+ Cracovia civitas) nie jest fragmentem
chce mieć autokrawędzi, ale za
krawędzi uważać by należało. Krawędzi
tych trzech i reszta, która widzimy na krawędziach
pienigów, mianowicie Jaromira, wstawiając
jest moneta Bolesława Chrobrego w Pradze

bitym, co polwierdza napis na pierwotnej
stronie lego: pienigda umieszczony PRACA
ktorego reszta palatka lub nie wybita
mogła być civitas albo urbs. Pienigda
nawet, ktoremi niewzgliwie w Poznaniu
bity do Bolesława Chrobrego nalezy, wi-
działem w zbiorze P. Ant. Strzeleckiego w Krakowie.
R. 5. Słr. G. Wytaockiej obwodzie trzyx i trojkontne-
mi ramionami, w photo napis DOLEZLAUS +
(Boleslaus) samym brzegiem photo napisu prodo-
bniez obwodzie. —

Słr. G. Wobwodzie gdaockiej wyobrazenie glowy
naprzeciw cxieli w calem obliczu, gdzie tuż po-
kobiety od dolu planowi obwód dolnej połowy
swarzy, pięć kropek w drugi pierwotny tuż udo-
nych planowi, włosy i dopelniają obwodu glowy,
zas' oczy nos i usta są ceterema kropkami wyra-
żone: w photo napis + SJOHANNES (S. Johannes),
obokony podobniez pewnegoz gdaocka obwodzie,
Pienigda srebrny dosć wywaziej próby, a gru-
be, obgrzecha, nieco miacek kowaly, wazęcy
0.61 gramów: a grubosci swej, sposobu wy-
robienia i rozklatu gloszek, nosi na sobie
sark wyraznie piętne monety Bolesława

Chrobrego, z jego innemu Bolesławowi sio-
snać niemiłowa. Także i dziejopisarze
nasi wspominają o planach w Jedynia,
słyn mianu bitych z głową s. Jana i lud
podolski dotąd głowkami s. Jana (Czerwone
holówki) nazywa monety wygrzebywa-
ne z ziemi, czystości rysunków; nazy-
wa ten przeto i dawną w ludu proro-
cznosc, słowem, że znane mu były
frunigolce, które rzeczywiście miały pie-
śń i wyobrażeniem głowy s. Jana, a ich
natomiastny przechód i próba Bolesława
z jego wojskiem w księstwach ruskich,
mogły upowszechnić znajomość jego mo-
nety w tychże ziemiach. Exemplary z
którego zataczony tu ryciną rysunek,
znajduje się w zbiorze p. Ant. Arcelekiego.
Wypada tu zwrócić uwagę na podobny
frunigolce lecz znacznie większy, mający
swo obustronnych stronach podobną z głową
i napisem łac. z jednej strony **BOLZLIAS**
DVX, z drugiej **SCSIOH SB** (Janusz Johannes
Baptista), który z rysunku listu w Czes-
kim p. Köhne, jeśli nie znany i powołanie
w tablicach frunigolce petrytych wyobra-
my pod liczbą 86, zaś w dziele p. Stronczyń,

skiego lyp. 8. a który niewątpliwie do
tego samego monarchy należy.

R. C. S. G. Osoba książęca siedząca, naprawd
Swarcz, ubrana w chorągwią w lewym rękawie,
której atagi proporzec na doł zwieszony: przy
prawym boku monarchy osoba mniejsza stojąca.
S. O. Trzy pękiłki ułożone w odmiennych kie
runiach, zdają się być ułożone proporzec, któ
rego głowa przez czas palatka.

Pieniążek ten miał się, starożytny, nie
lenie, pokręty, gruby, nosi na stronie gło
wnej ślad monety srebrnej Władysława
II (1129 - 1148) wyobrażonej w okle s.
Bardziej pod l. XL, w tabl. fien. polskiej.
pod l. 4. a w okle s. Słowackiego
lyp. 22, a więcej jeszcze podobny jest do
współczesnej srebrnej i podobno wspomnio
nej monety srebrnej Władysława (1129-1148)
w tomie I str. 343. okle s. Voigt pod
l. 3. wyobrażonej: podobnemu jest do tych
dwóch książek przyznane, być może, że
lezione było pojedynczo w Krakowie
obecnie zaś jest w zbiorze s. Mirowskiego
go w Mednie, wyobrażona nie dość wie
nie przy spisie tego zbioru pod l. 3.

R. 7. S. 9. Kycerę w krótkiej pod stolana sukni
w lewej ręce łarczę, omrażę łaryma, w prawej
mieć w górę wnieiony, obok rycerza lew p
tylnych nogach wspięty przedniemi łarczy
dłuzgajęcy, z kadarmy w górę ogonem, w oko
to peretkowei obwołcia.

S. O. W podobnejże peretkowej obwołce postać
piśmupa w całej sobie stojącej, w lewej ręce
łaryma kożatkę na piersiach, w prawej dłu
gi koryci zamiast pasłoratu, u dołu, między
taśm korycia a sobą maty koryci, po prawej
środku, (czyli przy lewym boku białupa)
głoski SA (Sanctus idalbertus).

Pieniądz z krytego srebra, wagi 0,44.
grama, pochodzi z wykopalska kety,
srebrnego. Który żył z podmiennem nieco
srebrnem w tabl. pien. kety. pol. l. 3. 2)
oraz w dziele pieniądzu Riasłowa pod
l. 23, gdzie go autor Władysławowi II
przypisał; głośniejsze słowo tych podmiann
równice są, iż na tym słowie obecnie
mam pod ręką, niema wolę z u infuty
suknia nie z ukosa poprzednie lecz po
dłużnie przesłowna, zamiast gwałtownej jest
koryci, zamiast zaś: wierzch korycia dług
go, mają po końcach galeceti: różni się także
co do wagi, bo tamten (w zbiorze p. Ant.

Słzeleckiego) wagi tylko 0.3 grama, to
jest 3. decygramy.

R. 8. S. G. Miał x podniesioną głowę w lewo idą-
cy, za nim piersi, którego gęste nad grzeb-
lem i piersi x słotu wiotac, przed pierwszemi gło-
wka V, wokoło dwie obrotki gwałtne; między
którymi w słutach wolepach siedm kropki.
S. O. Fox samo widzi, co na stronie głównej
jest wypisane.

Brakleat x oryginalnego srebra, wagi 0.15
grama, zupełnie podobny do braklea,
tu większego x napisem + DVX VLA.
DISLAVS, znanego już w dziele ps. Stron
oryginalnego pod l. 77, i w katalogu ps.
Michalskiego, jako pieniężne Władysława
III (1202-1204) i niewątpliwie do tegoż
co i tamten małego nalerij. W roku 1849
przy robotaх fortyfikacyjnych na Wa-
welu, wygrzebano kilkadziesiąt sztuk
monet, a w ich liczbie obawała się
brakleaty w niewiadomej ilości, gdyż
większe część dołata już w ręce oficera
robota, kierującego, kilka tylko rozszło
się po mieście. Wyobrażony jest przy kata-
logu ps. Michalskiego, tu jednak rysunek
jego, jako słabo odnieśny kamieńcam.

R. 10. S. 9. W perestkowej obwódce powstała strona
niemca w całej sobie stojącego, lważy, naprzód
głowa nimbera płociona, skrzydła zflusowane
na dół: przy lewym boku ma ławę u płotu
zaokrągloną, na której krzyż przedwójny osce w
górze podniesione, lewa krzyżma, miecz, ostrzem
na dół ku pierwszemu skierowany, prawa po-
chwą, również na dół końcem ku holanu skierowaną.
S. 10. W perestkowej obwódce krzyż duży, prosty
z szerokimi ramionami; w jednym jego kącie
krzyż mniejszy, w drugim i trzecim grzbieta przesio-
promienna w czwartym słodu krzyż mniejszy
Przenigotz ten miecziany waży 1.15 gr.
ma, znaleziony we Lwowie 1845. r. w re-
ce Petkwi; znaczni już przez krzyż
flegmy zwinny, pniejszy się w chwast s.
p. Gwalberda Rawliawoskiego; jest to
bezwzględnie moneta Kijowska, a
szczęśliwie rysunku postaci archanio-
ła, wyrazonej liniami prostymi i
poprzecznymi, przedobnie jak na bra-
leciach srebrnych przez biskupów Kie-
wskich za Bolesława V (1227-1239)
zbiłych, jakże nam przedostawiają tab-
licę pien. Petkows. pod l. 50 i 51 i wplakie
o przenigotkach Riasłowa l. 88. jakkolwiek
z przedobniostwa tegoż rysunku o mones
miedzianych Stefana V Krola Węgierskiego.

go (1270-1272) wyobrażonych w dziele
Catalogus Summorum Hungaricis in
lat. Saxehergiani, na których postać
cieśność podobnie liniami postępnego
wyrażone, ośmielną się przynajmniej
przypisać Leonowi Danilowiczowi książce
Balickiemu, Włodzimierskiemu, Lucie
mu i Drohiczkiemu, który się pisat
Dua Ruthenorum, a przy wymienionych
książkach i kijów brzmiał, za jego
panowania (1269-1281). Dwójka wznosi
się raczej a jego żona Konstancja była
siostrą i wspomnianego króla Węgier,
którego i Kunegundy (świętej) żony ko
leżanka Władysława. To więc podobne
podobieństwo osób i monet, zdaje się
mój domysł potwierdzać.

R. G. S. G. W obwodzie perestawskiej podwój
nej, to jest równą Kolskiej a wewnątrz
z czterech kątów stojący rycerz dwa
raz, naprzód, w rysunku na głowie, kołku
ga, ozdobiony, a pod której widział otwór, na
knie nad kolanami, w prawej ręce brama
sarcza, z poszerzonymi ramionami na jej pro
wierzchni, w lewej miecz ostrym końcem

13
do góry, u dołu przy prawej ręce są, jakby
kropki w trójkąt utworzone.

S. O. Ma też samo piśmo włoskie, które
na głównej stronie jest wypukłe.

Brakcał x cny slego prebra, wazący 0.15
grama, znany już w tabl. pien. R. 1239.
fiod l. 59. i w placku o pien. R. 1239. fiod
l. 96. gdzie go autor Przemysławowi księ-
ciu Wielkopolskiemu (1239 - 1257) przypis-
sat. że zaś ten księże wywarł fiodu-
nych znaków, przekonanywa o dem fiod-
czego jego przy dyplomacie w archiwum
Wrocławskiem, a roku 1248. przedtę
kalendary ma; którem potwierdza
przy wilejce fiodu pica swego Wład-
stawa, zakonnikom w Torzebnicy nada-
no. Na przeczu tej wyobrażony jest de-
i mieczem fiodniesionym i x łazę na
której przy poproczne fiodu.

O Brakcacie tym, już poprzednio zna-
nym, poprzedzającym tu wzmiankę oł-
volmiennego piśma, na demnym bo-
wem rycerz przy ma łazę w lewej
miec w prawej ręce, tu zaś przeciwnie
znane mi wielka ołut, obu wzmian-
fiodu, ze szarła R. 1239. fiodu.

R. II. S. G. W perstnowej skowótce orzeł jedno-
głowy podobny do tego, jaki się na mone-
rach pięćciach Władysława Łośkiego wi-
dzieć daje, łopiesz z ogonem jakby w kro-
wie, w płocie przewiązanym, bez nog i bez korony.
S. O. Lew w koronie, wspierający na tylnych no-
gach, w lewo skierowany, z ogonem w górę za-
ciętym w ośmiu, splecionym, jakie zwę-
zile bywa na przegrodach cześciach; woko-
ło obwódka z perłami.

Denar ten z czystego srebra, wagi
0.34 grama, jest monetą Władysława II
Czeskiego, Łośkiego monarchy; sta-
nowi dowód, że w książce proci szers-
kich groszy paragotkich przez siebie do
Łośki wprowadzonych, bit także je-
niogłose wytyczanie dla tego kraju, sto-
no na nich gwałt łośki jest umieszczo-
ne. Rewers majestatycznej pięćci, je-
go monarchy, przedstawia jeźdźca, z po-
dobnymże orłem na ławie, a lwem
na prostopadłości. Znami mi dwie
sztuki tej monety, należące do gro-
dach krakowskich, znajdują się w zbior-
kach p. p. Strzeleckiego i Świrskiego, je-
zas rysunek umieszczony w tabl. fien. 1. 1. 1.
a powtórnie w spisie wspomnianego opisu
zbioru wrocławskiego.

R. 12. S. G. W sennureckowej obwódce osoba monarchy¹⁵
na niższym kronowym krześle siedząca, łwarzę na
przód, w koronie na głowie, w prawej ręce berło prze-
ramię, w lewej jabłko królewskie brzymiąca, w o-
koło napis: WLADISLAVS. DI. G. REX.

S. O. Hojaca osoba biskupa, w otulonej fatolistej surmi,
prawy ręką krótką, prociolana ręką, głowa w os-
tule obokrona nimbem, prawa ręką prociolana
wieniec podniesiona, lewa brzyma pastorał, w oko-
ło otulonym sennureckiem obwiedziony napis: S. STA-
NISLAVS. POLO. gotkie wyraz nieokreślony POLO. u-
waga: prociolana ręką należąca do opiewania na
pisu strony głównej, to jest REX POLONTAE.

Jedyny dotąd exemplarz tego olubiana jest w
księgozbiorku P. Erasma Niechcińskiego obywatela
tęta Galicji, który opis jego z rysunkiem umieścił
już w piśmie czasowym Bibliot. Warsz. 1849. r. przy-
nosząc ten pienigdz Władysławowi Warneńczykowi.

Pierwsze dukaty w Węgzech ile dotąd wiemy,
były bite za Karola Roberta (1308-1342) w Bre-
chech za Jana z domu Luacem burzkiego (1310-
1346). Oba te dukaty mają podobne do siebie figury,
to jest z jednej strony s. Jana Chrzciciela, z dru-
giej lilię florencką. Pienigdz srebrne tego na-
rola, mianowicie szerokie grube węgierskie, mają
na głównej stronie monarchę siedzącego na ni-
ższym

Króń krzesła tronowem bez przyszytych i węgłowia-
tanicz samo siętno mają, szerokie grosze węg-
gierskie bity na jego syna Ludwika, któreś to
tytuł, już są na jego następców na monetach
węgierskich nie powtórzył. A nowych monet,
jedne tylko półgroszki podobne były dwadzi-
ci Karolowi IV. mają na sobie wyobrażenie
monarchy podobnie siedzącego, jak na prze-
czonych groszach węgierskich i na opisywczym
się dukacie.

Przejrzymy teraz do przypatrzenia się pieczę-
ciom polskich monarchów z owych czasów:
a najprzód Przemysława jako króla, pieczęć
majeślacyjna przedstawia nam monarchę,
na tronie w niebieskim bez wązgotwiera i
fioletowy krzyż siedzącego, w koronie na głó-
wie, z berłem i jabłkiem monarchozem w rękach
3). Majeślacyjna pieczęć Władysława Łokietka
w przypisie r. 1320. który ma pod ręką,
w oryginalu, przedstawia monarchę na takim
że tronie z jabłkiem i berłem w rękach. Tron ta-
kimierze W. na xnanęj powrochnie majeślacy-
cznej jego pieczęci, jest podobny niekz sobą nie,
co w gólcie przystrój, których
jedne na Przemysławowskiej nie widzimy pie-
częci. Podobny tron przedstawia nam pieczęć

Elżbieli Łodickówny królowy węgierskiej przy
dyplomacie z r. 1339, to jest również jak poprzed-
nie królowa na pieniądzech i pieczęciach wy-
mienionych, bez nadgłowia czyli baldachimu.
Lecz już na pieczęci Kazimierza W. widac' za-
plecamy monarchy rozpięte to ozdoby, za-
plecamy zaś Elżbieli wiśniowy w tutek wygię-
ty, ozdobny poręcz królowej tronu. Ludow-
ika tronu jak i na jego pieczęciach wiśniowy, już
królowiem sobie wstawił w odstępach od po-
przednich, jest to wysoki krzesło wysłające
się nad głowę monarchy: a trony na pieczę-
ciach Ladwigi, Władysława Jagiełły i War-
neny już mają bogate góły nadgłowia.
Krośły więc kształt w jakim na planach na-
szym krzesło monarche jest wyobrażone, zbli-
żony najwięcej do tego, jaki wiśniowy na ma-
jestykarnych Przemysława i Władysława to-
kistwa pieczęciach, na grobach węgierskich
Karola Roberta i Kazimierza W. oraz cała
posłać osoby na nich przedstawionej, są wy-
rażną charakterystyką z tego grobu lub owa pieczęć
duchowni naszemu za wzór przyjęły, że więc
jest współczesnym z pierwszemi duchakami Wę-
grów i Czech, i że go nie komu pisać, jak było
Władysławi Łodickowi (1305-1333) z całą pewnością
przyjąć należy.

K. 13. 13.) S. G. W perłkowej obwódce korona, w koło napis: +.MoRoPOoWLA (Moneta Regis Poloniae Wladislas)

S. O. W podobnej obwódce herb kujawski, do jędr pół orła z prawej a pół lwa z lewej strony, wierzch głowy wspólna korona przykrywa.

Denar z czystego srebra, wagi 0.19 grama, należy do Władysława Łokietka już jako króla, i bity na wzór denarów praskich Wacława, parisi pragensis, lecz nieco mniej, sz. Znaleziony w kielku szluchach przejeżdż., cho w ugradach krakowskich, znany już z rysunku w tabl. pien. polsz. i z katalogu p. Miłochowskiego.

14.) S. G. Monarcha siedzący na niższym krześle swa, rzy naprzód, w koronie na głowie, z berłem w lewym ręku, w około napis: MONETA † KAZIM..... reszta zatarta.

S. O. Grzeł polski w koronie na głowie, nad barkami jego dwa krzyże X X do herbu Kątęć podobne (czy to nie końcowa liczba 44 roku 1344) w około sład napisu REGIS POLONIAE.

Pienigdz miedziany zupełnie podobny do półgroszów srebrnych Kazimierza W. (1333-1370) i tejże wielkości platego rysunku jego me, cięciem; różni się tylko od nich grubości wyrobieniem pętla i dolaniem znaków

(czy liczb) wspomnianych. Znaleziony¹⁹ był
w Krasowie, jest obecnie w zbiorze P.

Świętokrzyskiego, bardzo przez czas uszkodzony.

R. 14. 15) S. G. W gładkiej obwódce głowa monar-
chy w koronie, naprzód obrócona, w koronie
niższej, włosy długie, wokół napis KAZIMIRI +
S. C. W podobnej obwódce orzeł polski: w prawo
obrócony, w koronie na głowie, bez
nog, wokół napis P. POLONIE +.

Denar srebrny 4lej próby, wagi 0.17.
grama, lecz waga sztuk lepiej dochowa-
nych będzie nieco większa, gdyż egzem-
plar, który mam w ręku jest uszkodzony.
Według wiadomości udzielonej mi przez
korespondencję, wykopano w 1849. r. w o-
kolicach miasteczka Saczówca duży ilość
starych pieniądzy, między niemi półgro-
szy Karimierza W. i denary, z których
liczby pochodzą także słupowo pisanym,
miały zaś jedne napisy z obu stron tak sa-
me, to jest REGO POLONIE, inne zaś jak
w zatytułowanym tu rysunku. Jest to więc
niekiedy stary denar Karimierza W.

R. 13. 16) S. O. W gdańskiej obwodce herb andegawerski;
nad nim głowa L (Ludovicus) do k podobna.

S. G. W pesternej obwodce orzeł polski bez korony.

Denar z czystego srebra, wagi 0.15 gr.
analekionowy orzeł z denarami Władysława Warneńczyka
później pod l. 20. opisaniem, przy murowa-
niu kanału w ulicy Flaryanowskiej w Krakowie,
cała ilość kilkadziesiąt sztuk wynosiła, tak by,
ta próba przez mocno w jedną stronę skrzywiona
ze wiele sztuk przy rozdrabnianiu zupełnie się spija-
ło. P. Brandtke przy opisie innej odmiany tego
denara, należącego do Ludwika Węgierskiego i pol-
skiego króla, robi o tej wzmiankę, twierdząc że
kterś k pznacza miało, w którym moneta bity,
lub myncała; ja mam świadectwo, które następnie
przytoczę do twierdzenia, że to jest głowa L
(Ludovicus) chociaż do k podobna. Exemplar
z którego zdjęty jest rysunek tu załączony,
jest w zbiorze p. Mühleckiego, i w katalogu je-
go pod l. 314 wymieniony z mylnem do-
macowaniem, iż należy do królowej Szwabii;
jakoby k oznaczało Hedwigę.
Holmiana tego denara, na której orzeł ma głowę

21
w koronie w przeciwną stronę, to jest w prawo
obróconą jest w zbiorze p. Strzelbickiego.

16. S. G. W obwódce perłowej herb włoski; to jest głowa
wolu, z gwiazdą, pięciopromienną, między rogami;
połksiężycem z lewej strony: MONETA ALEXAN.

DRI + samym brzegiem druga podobna: obwódka.

S. O. W perłkowej obwódce larexa w podłach przedzie;
lona, w lewej połowie mieści herb węgierski; to jest
pasy poprzeczne, w prawej lilije, to jest herb rodu;
ny Anglii, nad larex, litera L, do k podobna, lara sa,
ma jak w opisany poprzednio denarze Ludwica:

wokół napis WD-WALACHIE'NSI + (Wawia Walachiensis)

Srebro barokowo niemieckiej próby, waga, 1.25 gram. zna,
lexiona pojedynczo w Hradowie; półgroszek len
Alexandra księcia czyli Wojewody włoskiego,
jest larex w zbiorze p. Miroskiego.

R. 17. 18) S. G. T. Herb włoski; to jest głowa wolu
z gwiazdą, między rogami i półksiężycem na dołu
jak w poprzedzającym.

Str. O. Herb w połowie larexy węgierski; w połowie
andegawenski jak w poprzedniej monecie. Kelg me,
striany tego Alexandra, wagi 0.37 grama zna
lexiony w grzechu pburzonej 1842. roku burzy Hu

grosze w Krakowie: obecnie w pliorze p. Mińskiego
Obyczwie te monety, to jest półgroszem i szeleg
sz, wymienione w katalogu p. Mińskiego
pod l. 322. i 323., gdzie litera L. do h podob,
na wprowadzita autora w mylnie mniema,
nie jankoby oznaczata początkowej literz imie,
nia królowej Jadwigi / Hedvigis / co tem bar,
dziej prawdopodobnem zdawaćby się mogło,
iz niektóre kroniki granomanie Aleksandra
wojewody od r. 1356 do 1383. porzucgają: idąc
atoli za podaniem pewniejszem lat jego reg.,
stoi to jeść od 1342 do 1360, a potem przed
wstąpieniem na tron Jadwigi / 1382. r. / pienięż.
okre te Aleksandra, jako za Ludwika węgier,
wkiego i polskiego króla bite uwazamy. Także
Kronikarz węgierski Thurortius lib III c. 3. pi,
se, iz Alexander Wojewoda królowicza
Karola / Roberta / wykruszy się z prokurzen,
stwa, otługo z nim wojował, a Ludwikowi
synowi Karola znnowu hołd wierności złożył.
Następcą Aleksandra był jego syn Władysław
czyli Włajko p. 1360 - 1376. / a dopiero w. 1387.
Wojewodowie Piotr Chotkowski i Myszka Włoch.
Władysławowi Jagielle i królowy Jadwizie hołd

swój złoty. Wreszcie ze' litérę **L** nad herbem ¹³u,
mieszczona, tak na denarze Luotwira wyżej
opisanym, jak i na półgroszku wotokum w
tym kształcie do **h** podobnym wyrażono,
o tem porzekonywa' nas' pieniądz' prawie
współczesny, Kiemowita króla Płockiego, któ-
ry tu następnie opisuję, a w którym wyraż-
PLOCCEN ma takież samą litérę **L** do **h** podobną.

R. 18. 19.) S. G. w piersi. obwódce przez pierścienie,
w około napis: **MONE TA : PLOCCEN +**, ołoczony dru-
gą podobną obwódką.

S. G. w piersi. obw. głowa S. około niej napis: **DV.**
CIS SEMOVITI +.

Półgrosz. Kiemowita króla Płockiego / 1373 -
- 1383. / srebro cygłe, egzemplarz xalerwiny
w Krakowie; zneydluje' się teraz w zbiorze p.
Lubochiego i w jego katalogu wymieniony
i w rysunku wydany i drugi tegoż same-
go piztka, lecz miedziany, probielany, i po-
drzuszawiony mniej wydatny, jest w tym-
że zbiorze. Trzeci podobnie przedrzuśawio-
ny, bilon, przybył był ciwieckiem pło oktas-
ki rękopismu leologicznej treści x 14go wie-
ku, w bibliotece Jagiellońskiej. P. Maciejow-
ski Prof.: Bibliotekarz powyżego konsawt-
i umieścił w zbiorze monet tegoż zultadu.

egzemplarz ten służył mi za wzór do rysun-
ku tu katowanego, a poprzednio w tabl. pełn.
pet. pod liczbą 82.

R. 19. 20. 21. S. G. brzet & rozpostartemi skrzydła-
mi, bez nogi na głowie korona brzema kropkami wy-
razona.

S. O. tarcza herbowa & podwójnym krzyżem, nad
nią litera W.

Denar prebory analexiony razem z denaremi
Ludwika (zob. 16.) w kilku odmianach, co
do rysunku pła, na niektórych brach nad ta-
cą, litery W. na jednym w dolnym ucię-
ciu krzyża & lewej strony dużej kropki.

W dziele P. Banethkiego pod L. 701. jest prodo-
bny denar, & płodaniem liter po bokach
tarczy, gdzie go autor przypisuje Władysławo-
wi Warneńczykowi. Co do egzemplarzy tu
w rysunku katowanych, & przynależym
raczej Władysławowi Jagielle, bo pomimo-
szy & ośliczności ze razem z denarami Lud-
wika były analexione, ze krzyż na nich ma
język konie równo ucięte, nieregularne, jest
różniący od krzyża węgierskiego, w koń-
cach rozszerzonego & załomato wycięte go,
i ze krzyż jest tu wzięty z tarczy pogoń,

21.)
w o
S. G
m. k

R.

25.
i' zarówno monetom obudwu Władystanow
sprzyśloś, co kształt ortu na tych denarach
mianowicie ciennie, pionowe i długie pió-
ra skrzydeł i' brach nog moczno je' odróżnia
od wszystkich późniejszych denarów, mają-
cych ortu z nogami i' skrzydłami wach-
larzowatemi.

21.) S. G. W peretkowej obwódce orzeł w koronie,
wokółto napis: + MONETA * KAZIMIRI
S. G. W peret. obw. korona, pod nią dwie litery
m. n. wokółto napis * REGIS * POLONIE * +.

Półgroszek srebrny Kazimierza Jagiellończy-
ka, podobny do opisanego w Numismaty-
ce krajowej pod L. L. XXVI: różnicę stan-
owią litery m. n. pod koroną, które może me-
nie krakowskie oznaczają. Jest w zbiorze p.
Marcina Strzelbickiego w Krakowie.

Podobny drugi fenigolek, lecz miedzi-
ny jest w sygnie zbiorze, a tak od poprzed-
niego opisanego różnicą, że korona w tym
sygnie ma po dołu zakończenie w ten wy-
gląd, tu zaś w prostej linii, i' że drzewy,
które w koronie są tu odosobnione.

R. 22. S. G. Korona wysoka z trzech liści elwina

między ułożeni są dwie obrazy z drożdży w każdej.
S. O. Księgrabne wyobrazenie ośta, którego dźwięk w
prawo skierowany.

Pieniążek z czystego prawnie srebra bo 13. pró-
by, wagi 0.66. gramma w brzegach gruby,
jest w zbiorze p. Gwalberta Pawlikowskiego,
gdź we Lwowie.

Pieniążek miedziany Jana Alberta, mający
wielkość i typ zwykłych srebrnych pięt,
grochów tegoż monarchy. Znaleziony po-
jeźdźcy w Trawnie, jest w zbiorze p. Mi-
kołaja w Wiedniu.

R. 23). 24. S. G. Brzeź polski, ułożony, jest
i nogi w delikatnych bardzo rysach są wydane,
w około pojedynczo obwódka.

S. O. Raby waleśty, ślad tego, co się na stronie
głównej znajduje.

Brakteat w prostym srebrze, bo 3. próby,
wagi 0.33. gramma. Znajduje się we Lwo-
wie w zbiorze p. Gw. Pawlikowskiego. Lpota,
ci ośta sądrze przypięty go Aleksandrowi Szellom-
nowi.

R. 24. 25. S. G. W obwódce z drobnymi perłami,
poprzedni z koroną na głowie, który otulenie równo
u dołu uciętą, sępa i ramie zbroję wdrżane.

a około napisu SIGISMUNDVS PRIMVS REX POLONIE w
około napisu druga podobna obwódka.

S. O. W tanięcej obwódce orzeł polski, w koronie na głó-
wie, pióra skrzydeł krótkie spłaszczone u dołu linii doręga,
paci; napis w okół: MONETA REGNI POLONIE
1528.

Trojan srebrny Łygmunta I podobny opisany już
w drzewach p. Kanollskiego pod l. 81. i p. Zagójskiego
pod l. 13. z tegoż roku po i tamte; od obu jeolnast
kni się głowiać ten, i orzeł na tamtych w prawo
dziobem zwrócony i z równowagiem ogonem; tu
kaś dziób orła w lewo; a ogon w wachlarz rozłożony.

Test w zbiorze p. Strzelbickiego w Kramowie

A. 23. 26. S. G. Tarcza trójkatna nakształt harfy z
trzech półek czarną płowona, z jeolnego боку rybnowana
na której cyfra z liter S. A związana, nad cyfrą koro-
na, nad tarczą kaś liciba 75. to jest ostatnie cyfry ro-
ku 1575; to wystawo w perłkowej obwódce; druga
takaz obwódka krajem monety, a między niemi przegrad-
ny liliami napis: MONETA NOVA ARGENTEA.

S. O. W perłkowej obwódce lew z wzniesionemi przed-
nimi nogami w lewo p. względem patrzęcego na mo-
netę i obrocony, w okół napis: DVCA TVR ET
SEMIGA, bregiem druga podobna obwódka, srebr-
noda, waga 0.75. grama -

R. 27. S.G. Podobna do poprzedzającej, lecz roku
77 (1577) napis: **MONE TA + NOVA + ARGENTE +**.
S.G. Podobnie z lwem i napisem: **DVCIS + CVR +**
ET + SEMIG +

Pieniądz nieokrąony wagi 0,83 grama.

Podobny do obu tych monet, lecz z odmienną ta-
cą i rokiem 45 / 1545 / ołenar kurlandzki za ¹⁵⁴⁵ ~~1544~~
munt Augusta bity, przedstawił p. Baaltrick
na figurze 154. Dwa te pieniądze w zbiorze p.
Lubomirskiego w Urzędni zastępcy, z tego wzgl.
du na uwagę, iż bite za Stefana Batorskiego, no-
są, jednak na sobie cyfrę Zygmunta Augusta.

R. 28. S.G. Głowa w prawo, w koronie; w otoku
napis: **STEPHA. D. G. REX. PO. M. D. L**; wśród napi-
su nad samym szczytem korony; pod lwem w lewo
z podniesionymi przednimi nogami; pańby z koro-
ny wystającego.

S.G. Mała niekoronowana tarcza kły, Bato-
rych gołto, wedle tarczy a lewej strony orzeł, z pra-
wej przgon; nad tarczą Zygmunta III, pod tarczą
zast w trzech. przewach **GROS. ARG | TRIP. REG. |**

POLONIAE; u dołu mała tarcza z herbem Przgonia,
wedle której rozdzielony rok 15...84 i I...D / Jan Dulski,
Książka ta trzygroszowa korona Stefana

ze słowu p. Hrabieńskiego, w tem się jedze²⁹
rozni od zwykłych, że korona popiersia nie
wchodzi między litery napisu, lecz się mie-
ci w jego obrębie, a zryta popiersia wchodzi
wśród napisu, tak iż ten zaczyna się od po-
łwa nad koroną, i ciągnie się do brody popiersia
a dalszy napis, idzie od karku do wspomnianego
połwa.

R. 26. 29. S. G. W peretk. obwódce, w prawo zwro-
cone popiersie monarchy, w koronie, której za obręb
obwódki wystaje, ławer z brody i wosami, na szyi
wysoka kryza, pierwsz zbroj odiana z orderem złotego
runa, wokoło napis: SIGIS. M. D. G. REX. POL. M.
D. L. RVS. PRVS. MAS. X.

S. O. W peretk. obwódce tarcza na czterech płatach
łona, w których naprzemiennie orły i kogucy, w środku
druga mniejsza podobnie czteropłowa tarcza z her-
bami szwedzkimi i gociemi naprzemiennie, trzecia
w samym środku najmniejsza tarcza z herbem Wł.
czon: u dołu w obwódce większej tarczy herb Pol.
nowic, nad ławer, korona, za obręb obwódki wystają-
ca, pod ławerem zaś tarczy rozdzielone litery I... I i
liczba 2... 8 / rok 1628 / Ławer orderu złotego ra-
na, na płacie tarczy, wokoło niego zaś napis: SAM.
LI. NE. NO. SVE. GOT. VAN. G. H. REX + zewnątrz
napisu druga peretkowa obwódka.

Piętany ten, słołol, furer naszych ^{umaxima},
tytuł nie opisany ost uroonny, czyli $\frac{1}{4}$ talara,
jest w plonie p. Hrzelbickiego w Kresdowie.

R. 27. 30. S. G. W szmureckowej obwodce, orzel pruski
to jest z róg, zbrojna, mieć wzniesiony tryg mający.

S. O. Tarcza owalna, z herbem Gdańska, około niej
orłoby, wśród których z narodego bonu widac głowę
ludzi, w profilu, pod głowę lewą niedźwiedzia łapa,
godło minicaru, pod prawą, krzyż, nad tarczą, między
dwoma rosetkami trójna rymota III, poniżej roset
rozdzielony rok 16... 16, u dołu zaś tarczy litery S...
A bardzo małe.

Piętany trzeci, czyli jedenastotrojący gdań-
ski, srebrz prawi czyste, waga 0.63 grama;
jest w zbiorze p. Hrzelbickiego.

31. S. G. Popiersie młotkierca w prawo zwrócone,
na głowie młotkie włosy, na szyi kołnierzyk nasłowa,
ny, w ośło szmureckiem obwiedziony napis: MO. ARG.
DVCVM. CVR.

S. O. W szmureckowej obwodce, między dwoma małe
mi rosetkami orzel i frogon przegrodzone trzeci ro-
setka; nad nimi trójna III, pod nimi zaś w trzech wie-
sach napis: GROS. AR. TRI. | DVCVM. CV. | ET. SE.

Trzy groszowca srebrna Króizigt Kurland,
nich z wizerunkiem młotkierca z nich Wilhel-
ma, bła za panowania Zygmunta III, po.

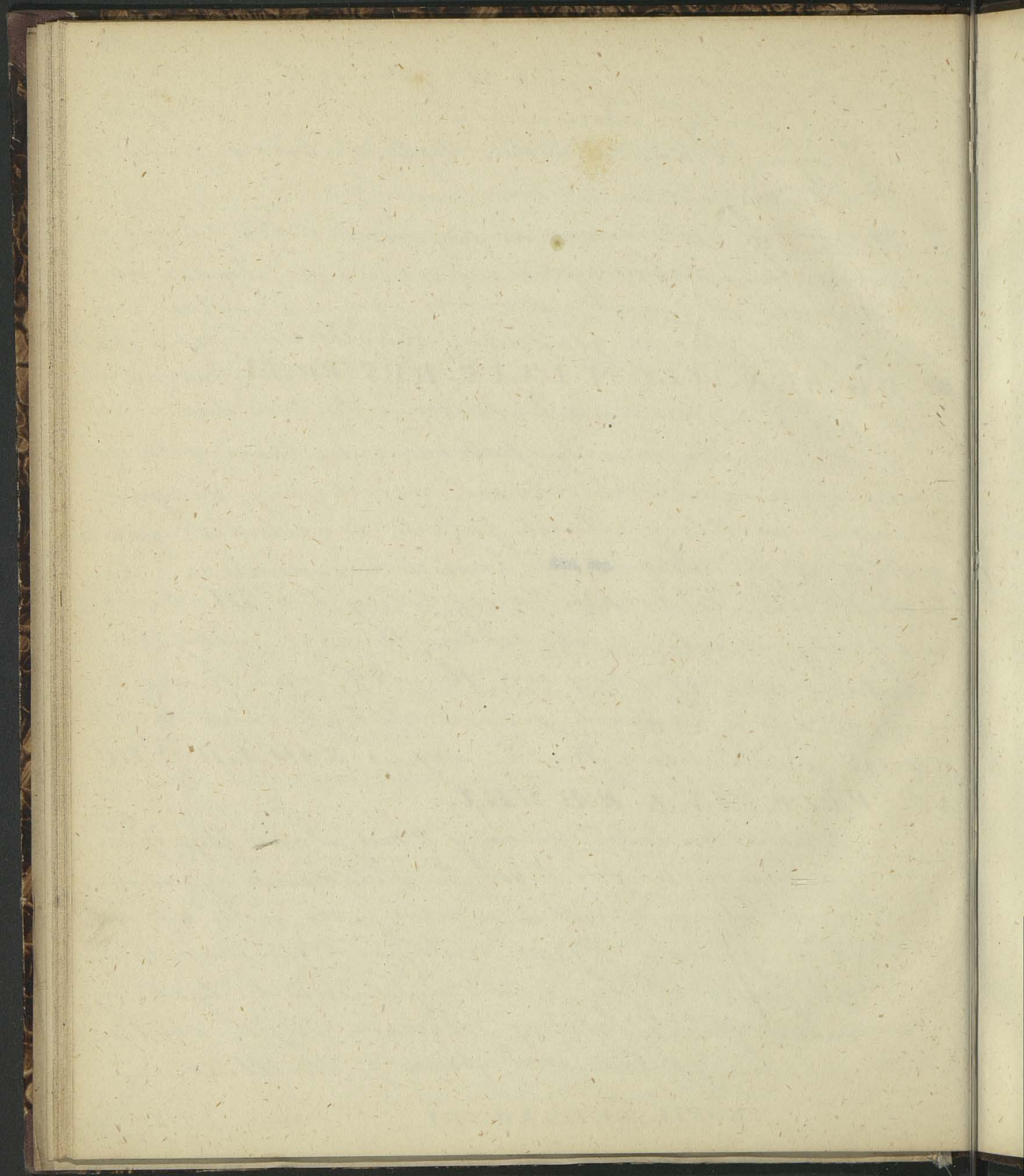
dobna do opisanej już i wyobrazonej w drzewie
p. Zagorickiego pod L. 402, różniąc się wszakże
od samtej odmiennymi napisami i zupeł-
nym brakiem roku. Test w zbiorze p. Strzel-
bickiego. —

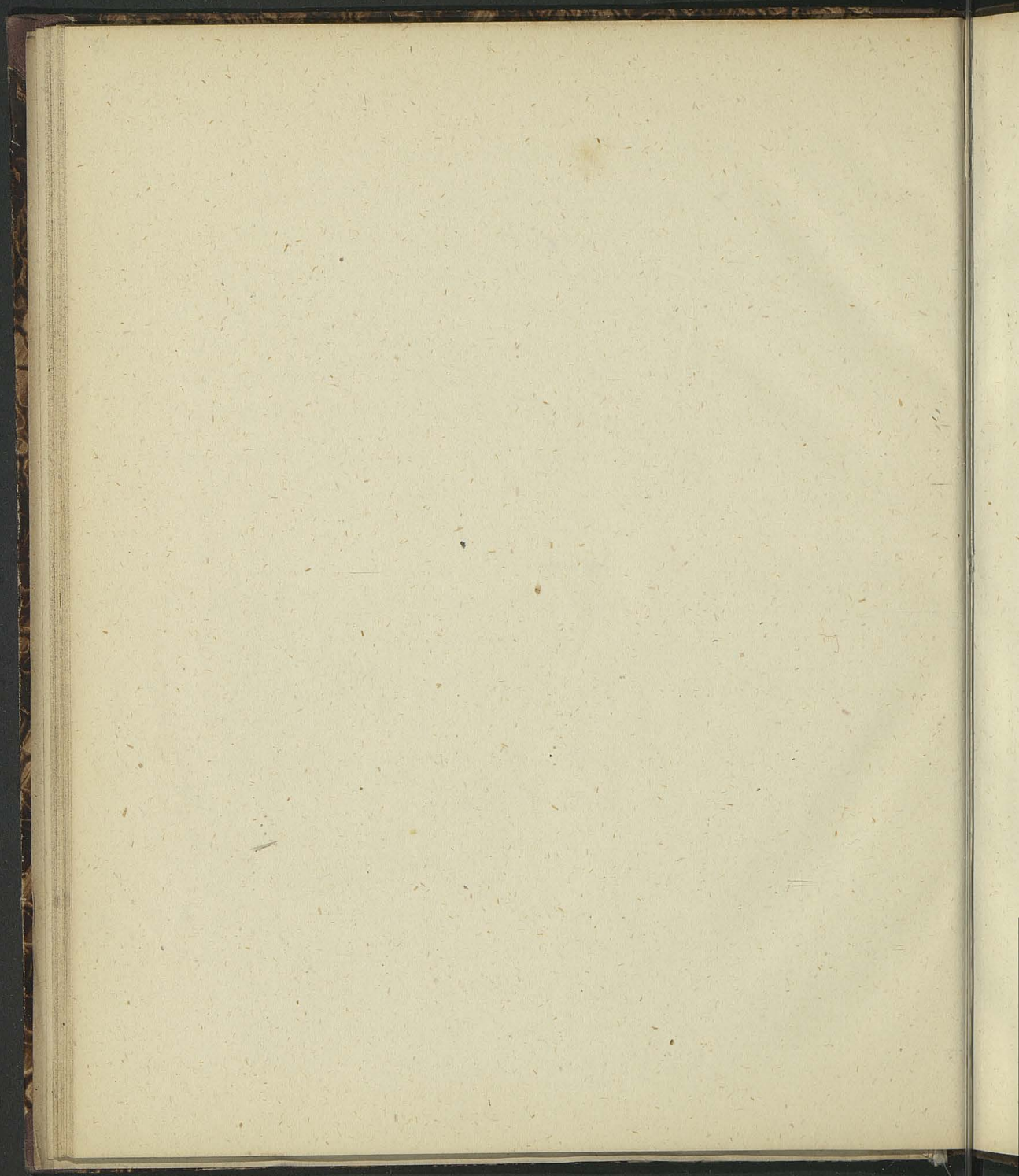
R. 28. 32. S. G. Ukoronowane popiersie króla zbroję od-
nie, w szeregach kotłownicy i koronami; Tworzą na-
przód nieco w prawo zwrócona, ręką nie widac; w o-
kole między otworem gładziemi obwódkami napis: VLA.
III. D. G. REX. POLO. M. D. LIT. RVS. PR. M. wśród na-
pisu pod popiersiem mała tarcza z herbem Sas-
i. O. Wreina tarczy exleropolowa, z herbami orła i po-
goni naprzemian rozłożone; wśród niej druga
mniejsza, na której czterech polach, szwedzkie i gockie
gockie, w jej zaś środku trzecia najmniejsza z her-
bem Wazów. Po bokach tarczy litery C i DC, drugie ostat-
nie jedy w cyfrę z sobą złączni, oraz rozdzielony
i poprzecznie napisany rok 16... 44; nad tarczą, ko-
rona, w okole łancuch proteru złotego runa wśród
którego u dołu litery B... S; napis: SAM. LIV. NEC.
NO. SV. GOT. VAN. &. HÆ. REX.

Braslet ten Salas Koronny Władysława IVgo opisad
już p. Zagoricki pod L. 415. bez dotychczas rysunku;
że zaś strona odwrotna niczem prócz roku nie różni
się od rysunku w jego drzewie pod L. 415. umieszczono-
go, przeto odsyłając doń czytelnika, tu tylko ry-
sunek głównej strony dotychczas, złożyły i dobre
zachowane go Salasa w zbiorze p. Strzelbickiego.

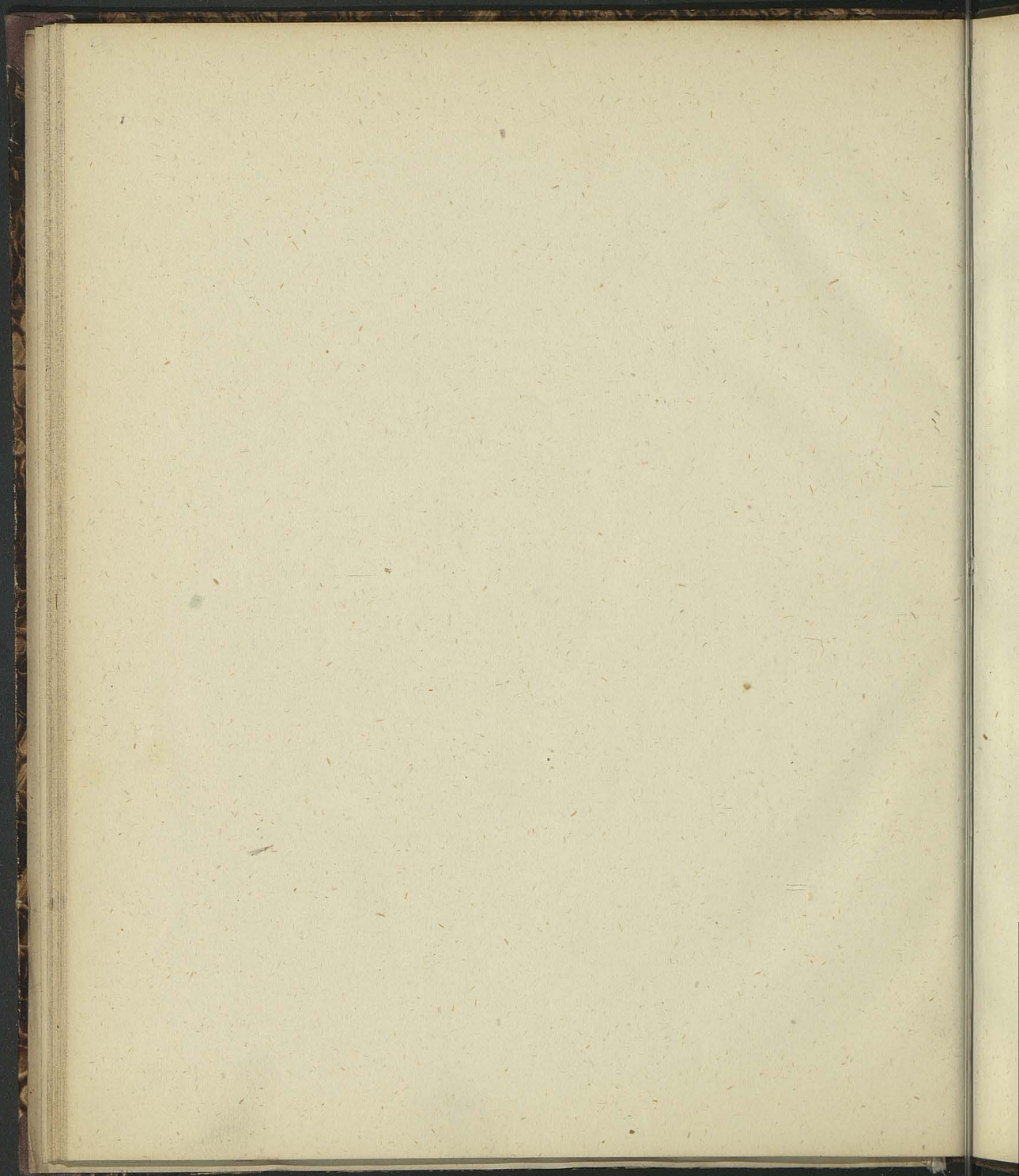
TEOFIL ŻEBRAWSKI

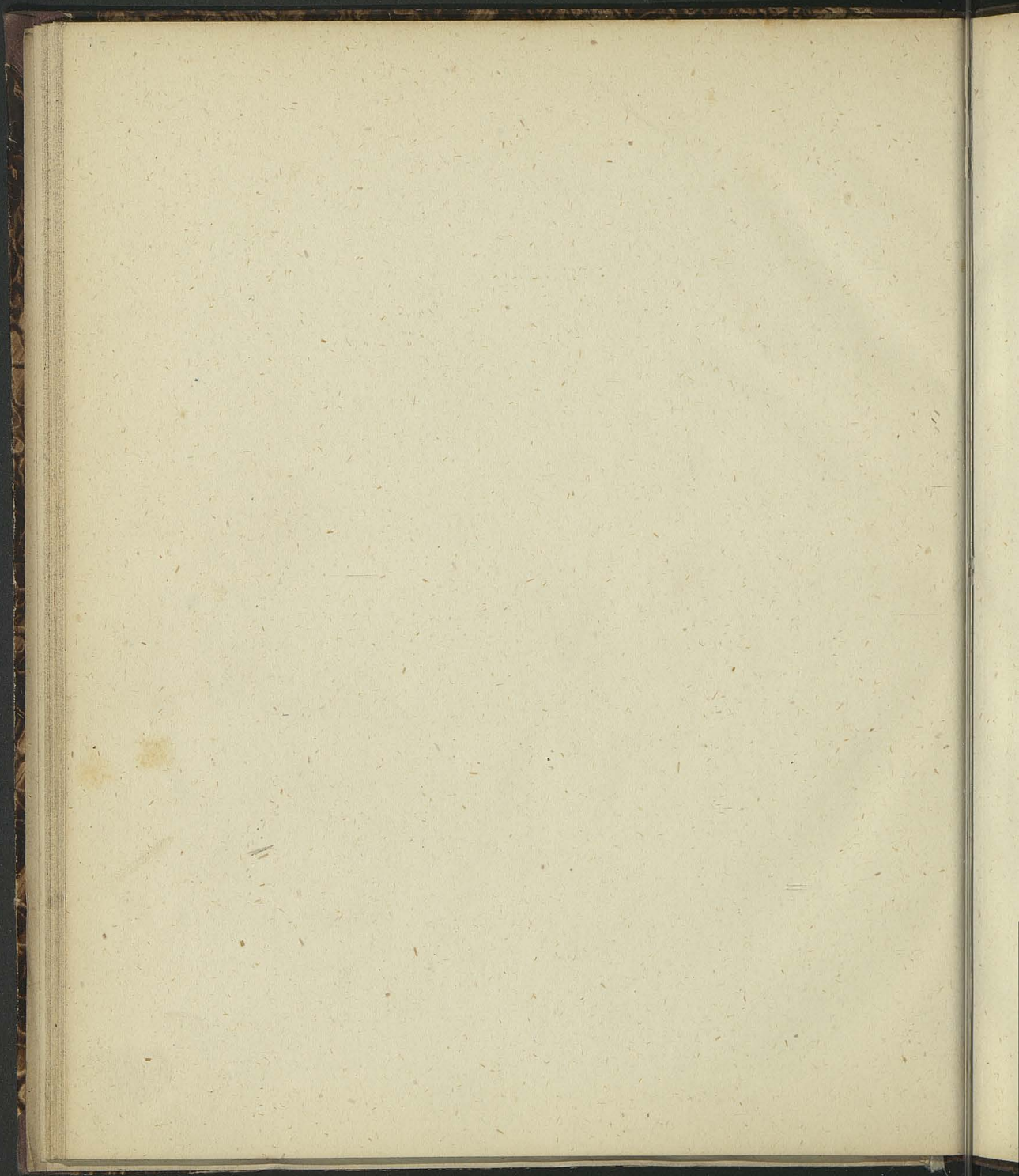
Tarnów $\frac{16}{6}$ 1860 roku.

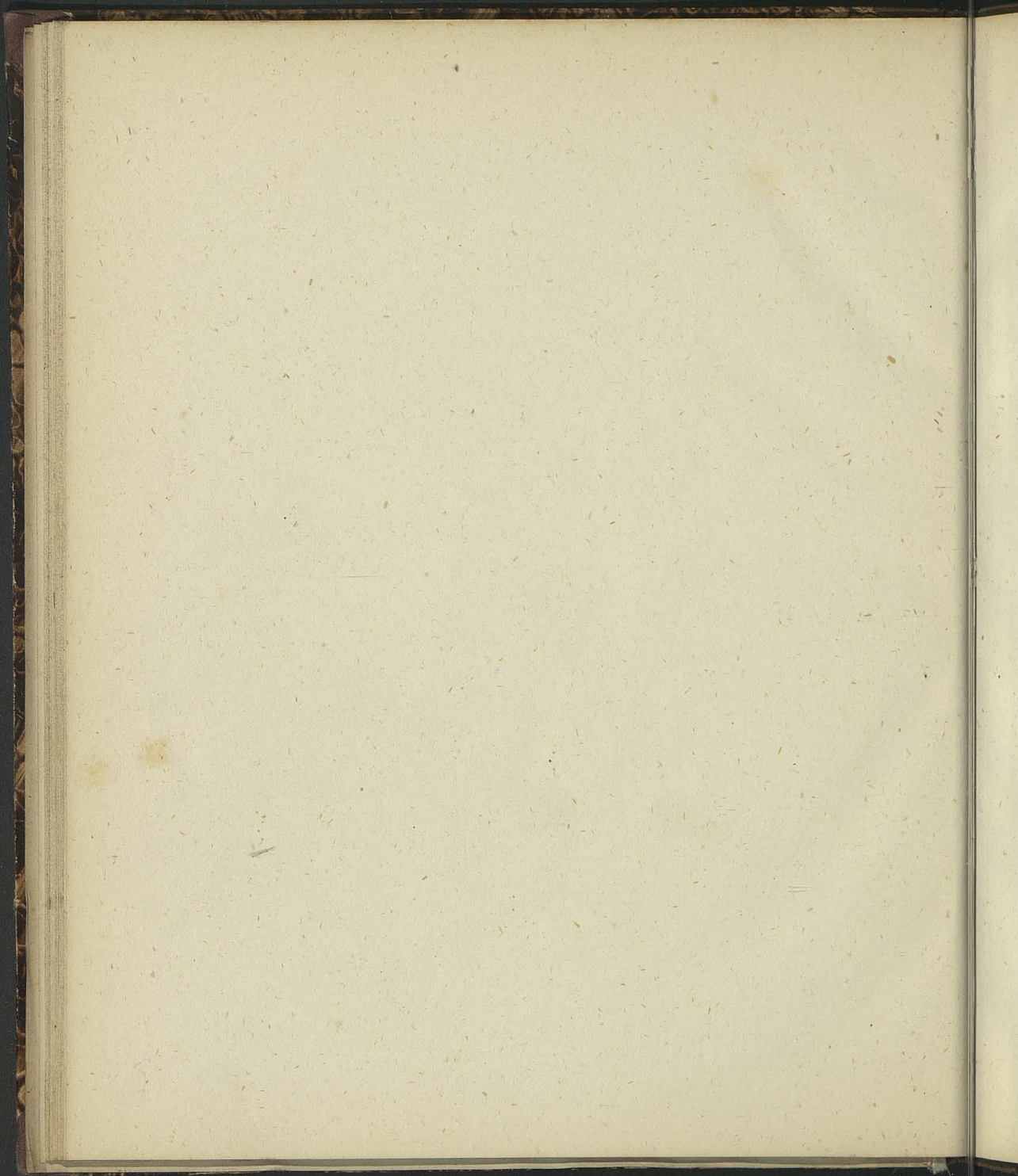

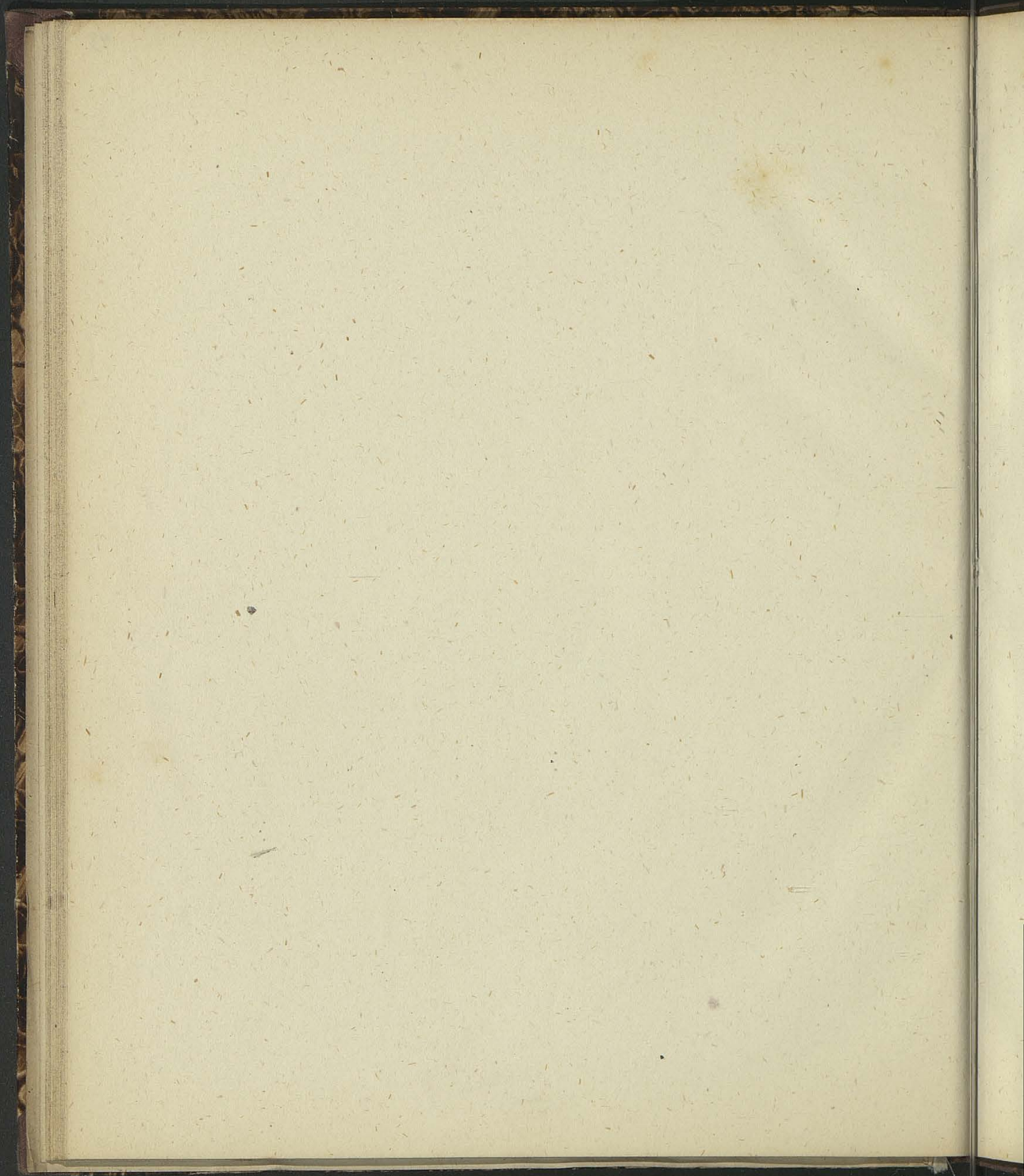

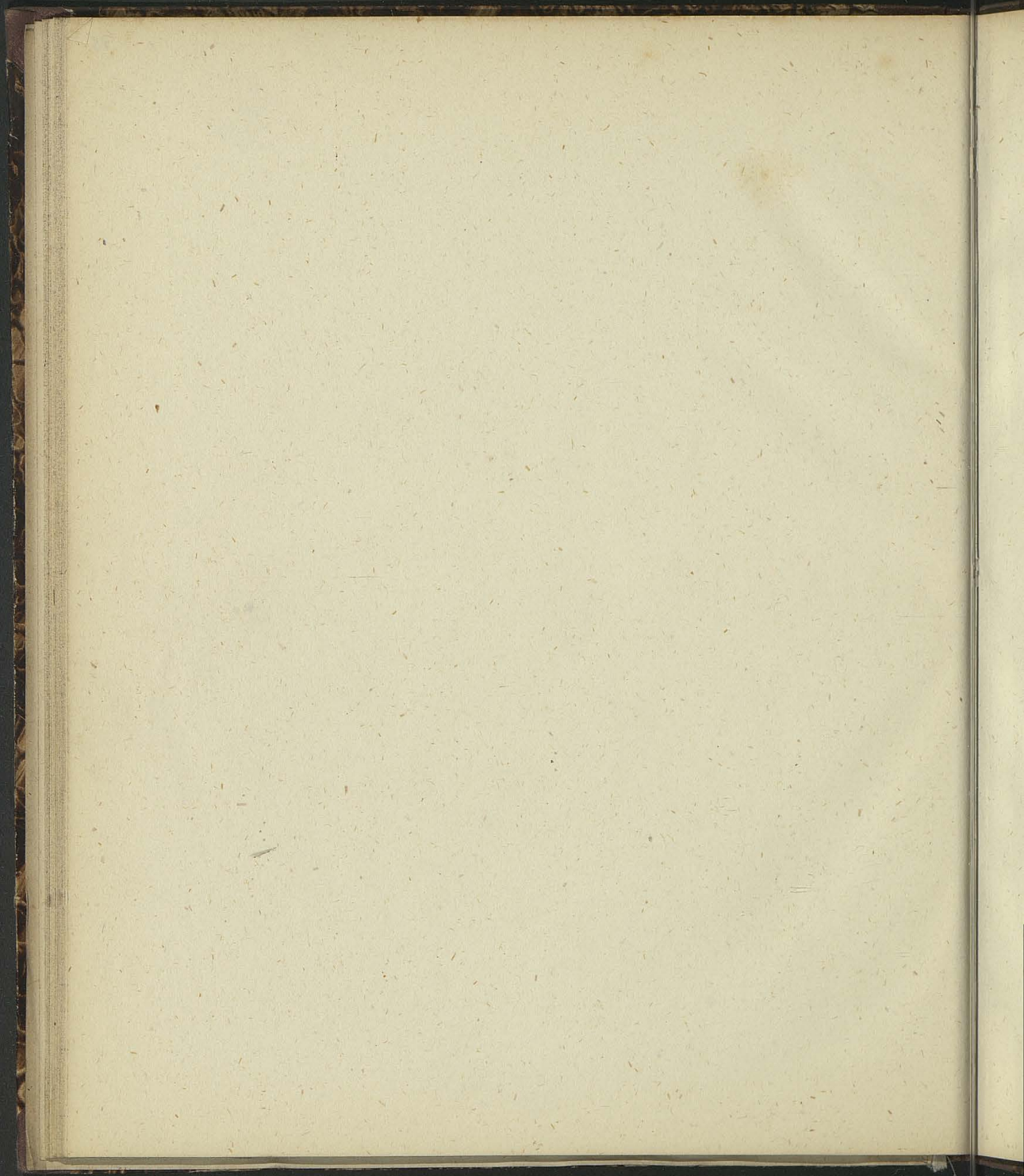
6

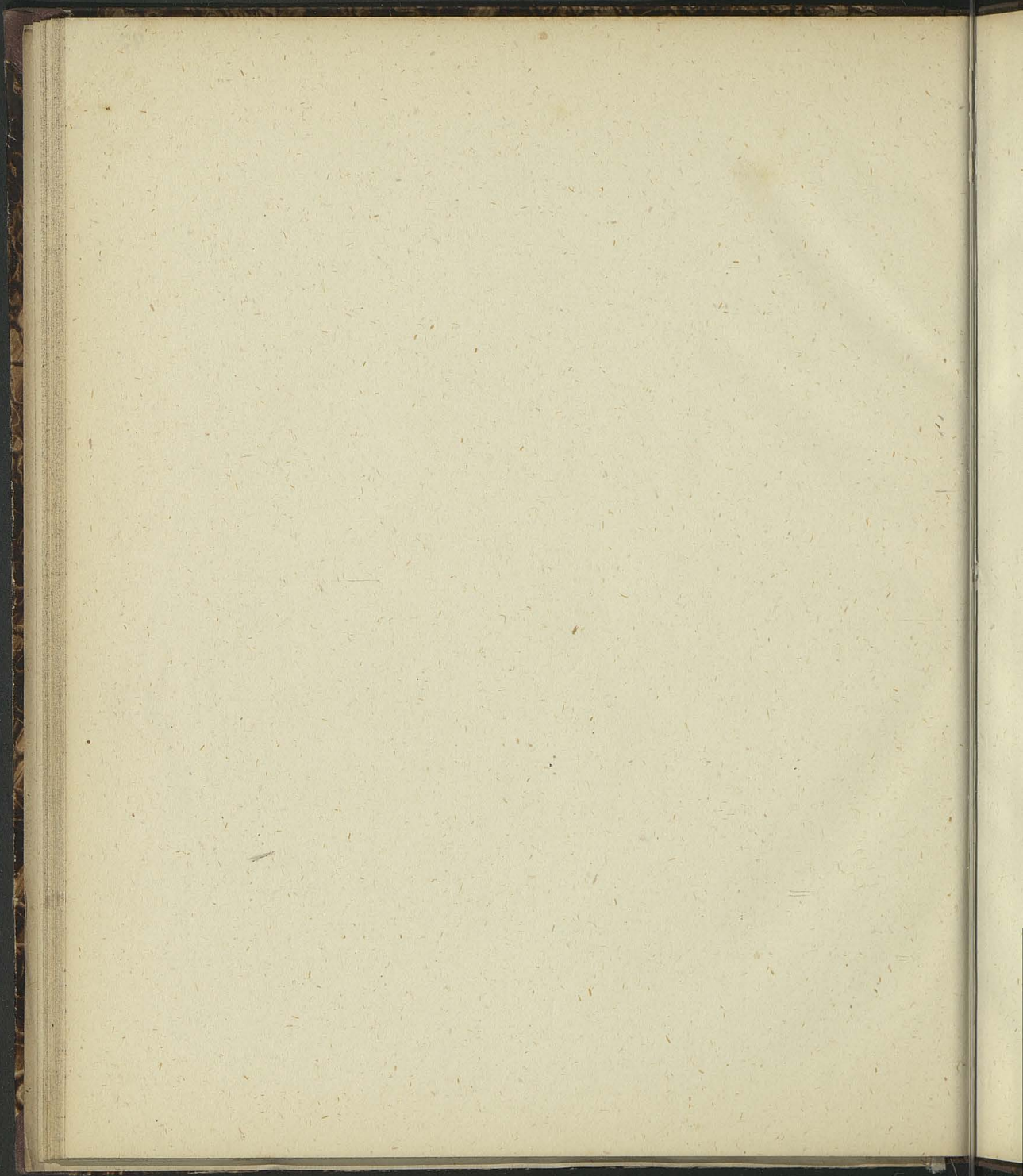

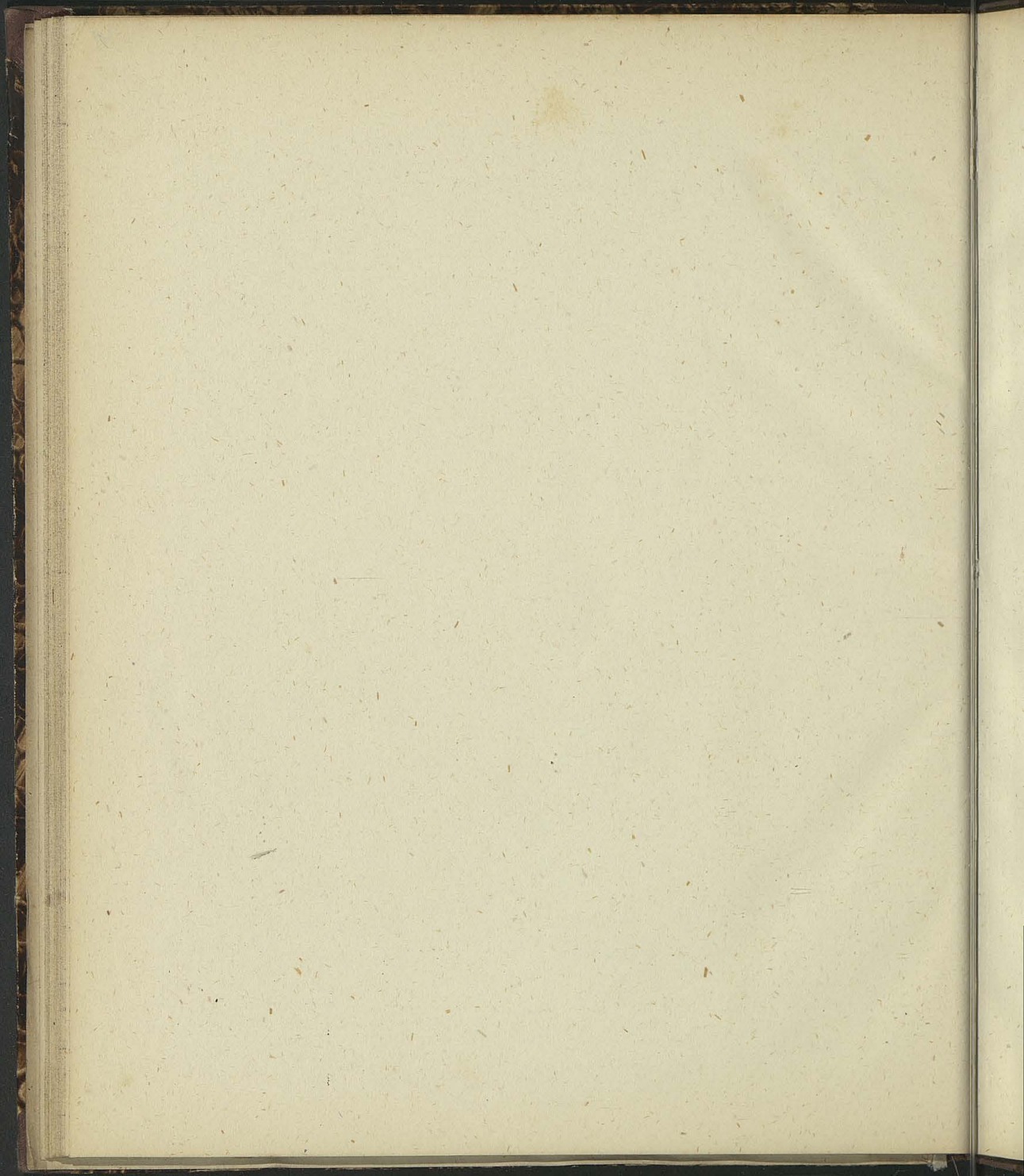

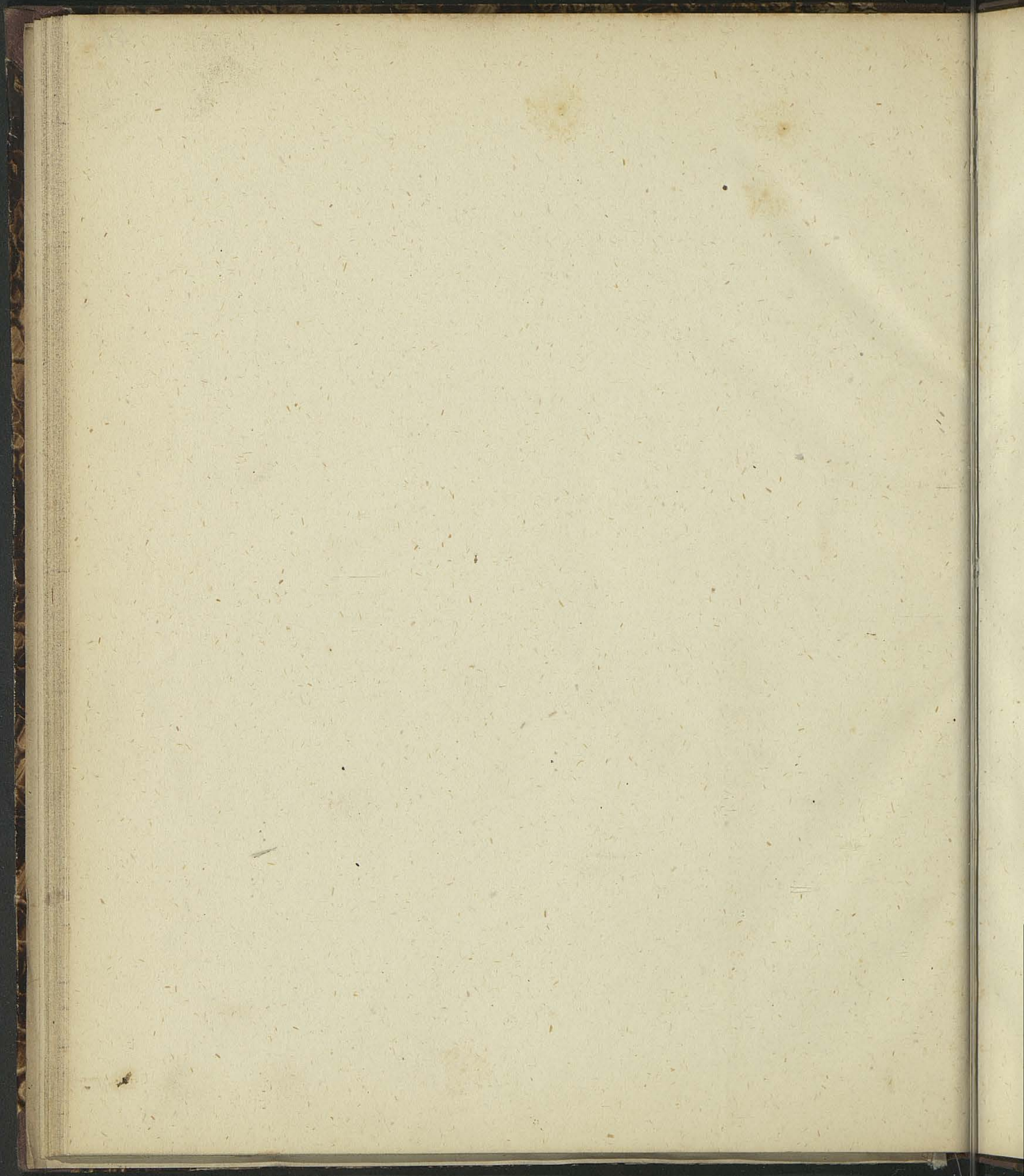

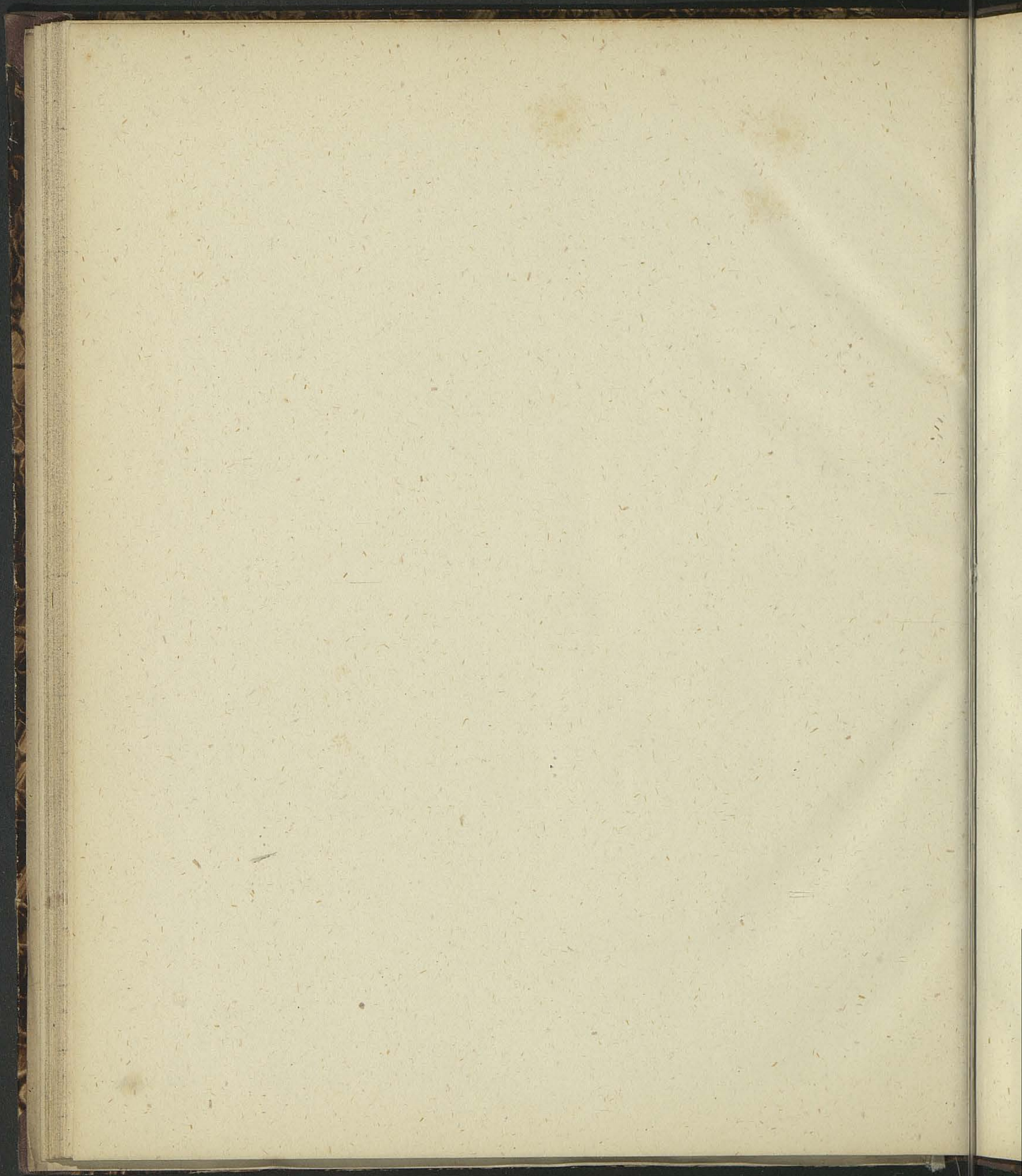

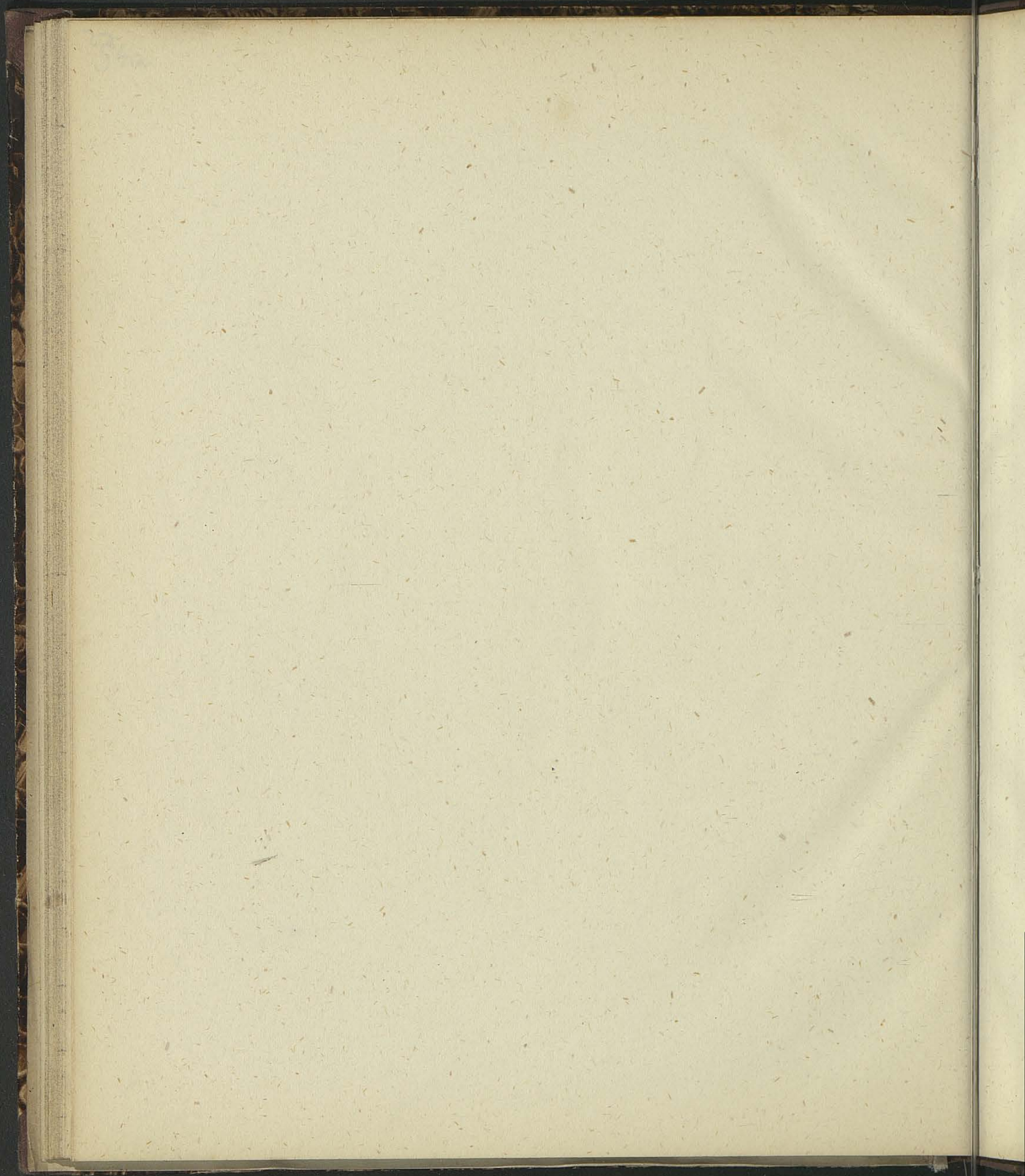
2

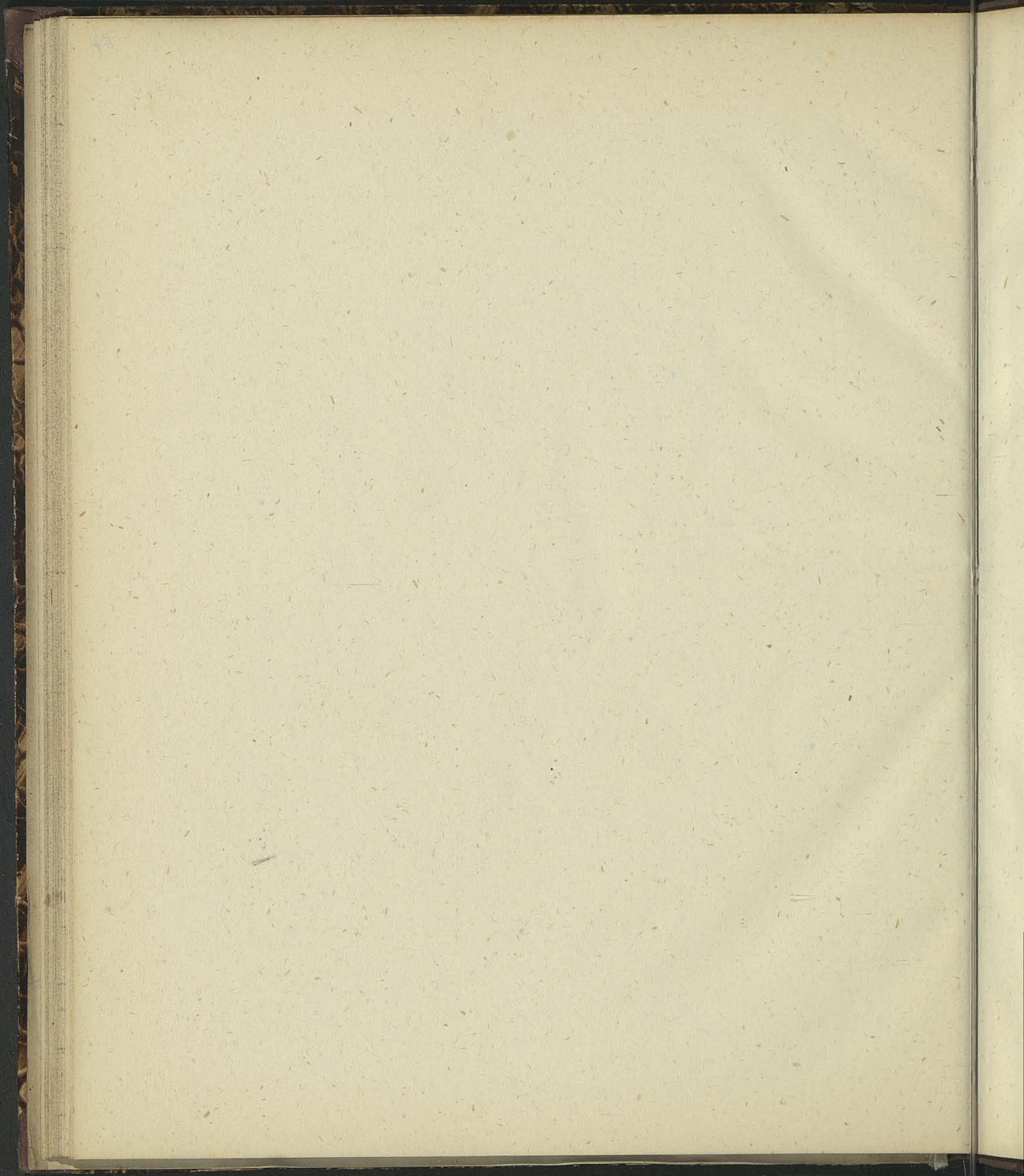

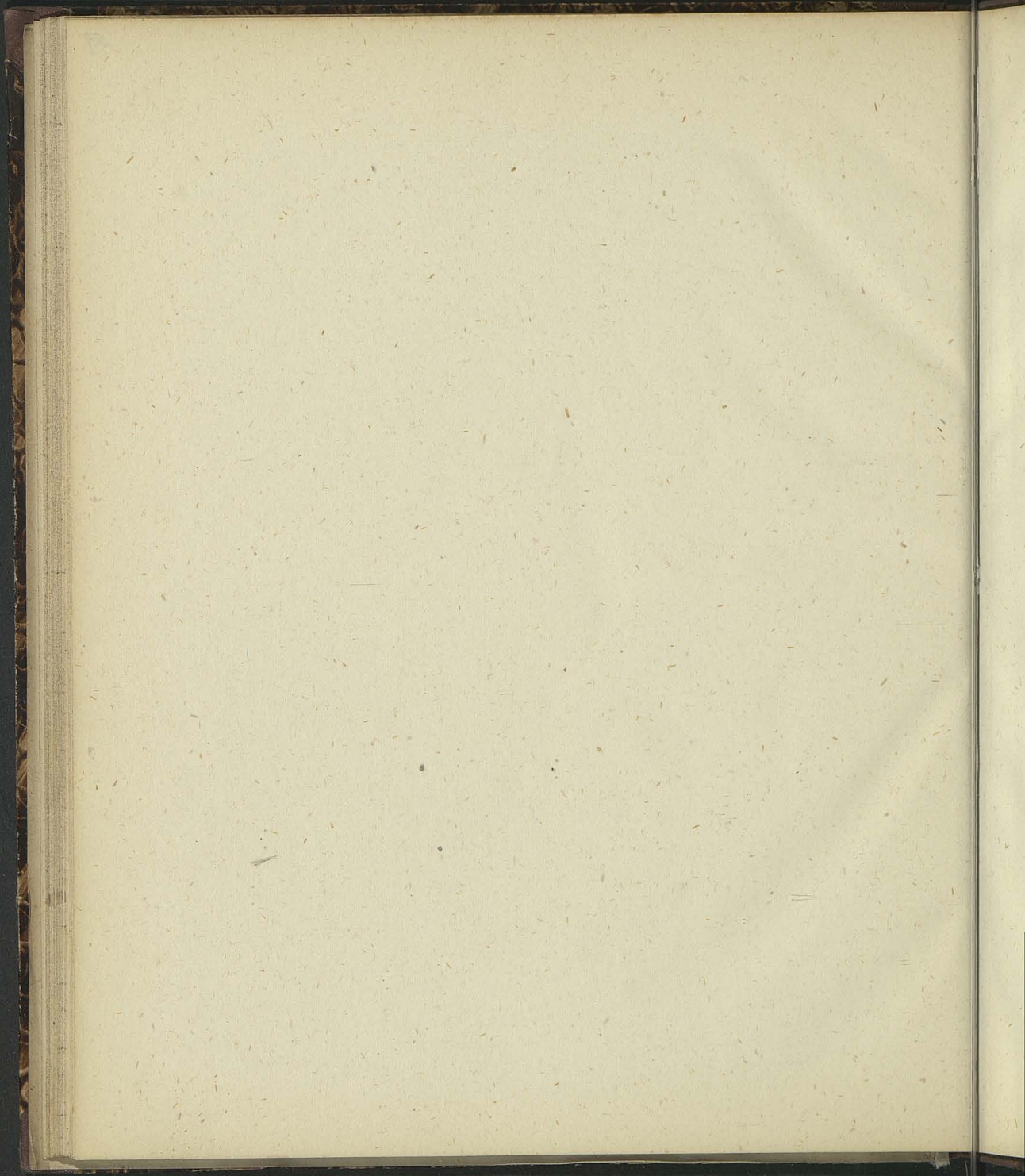

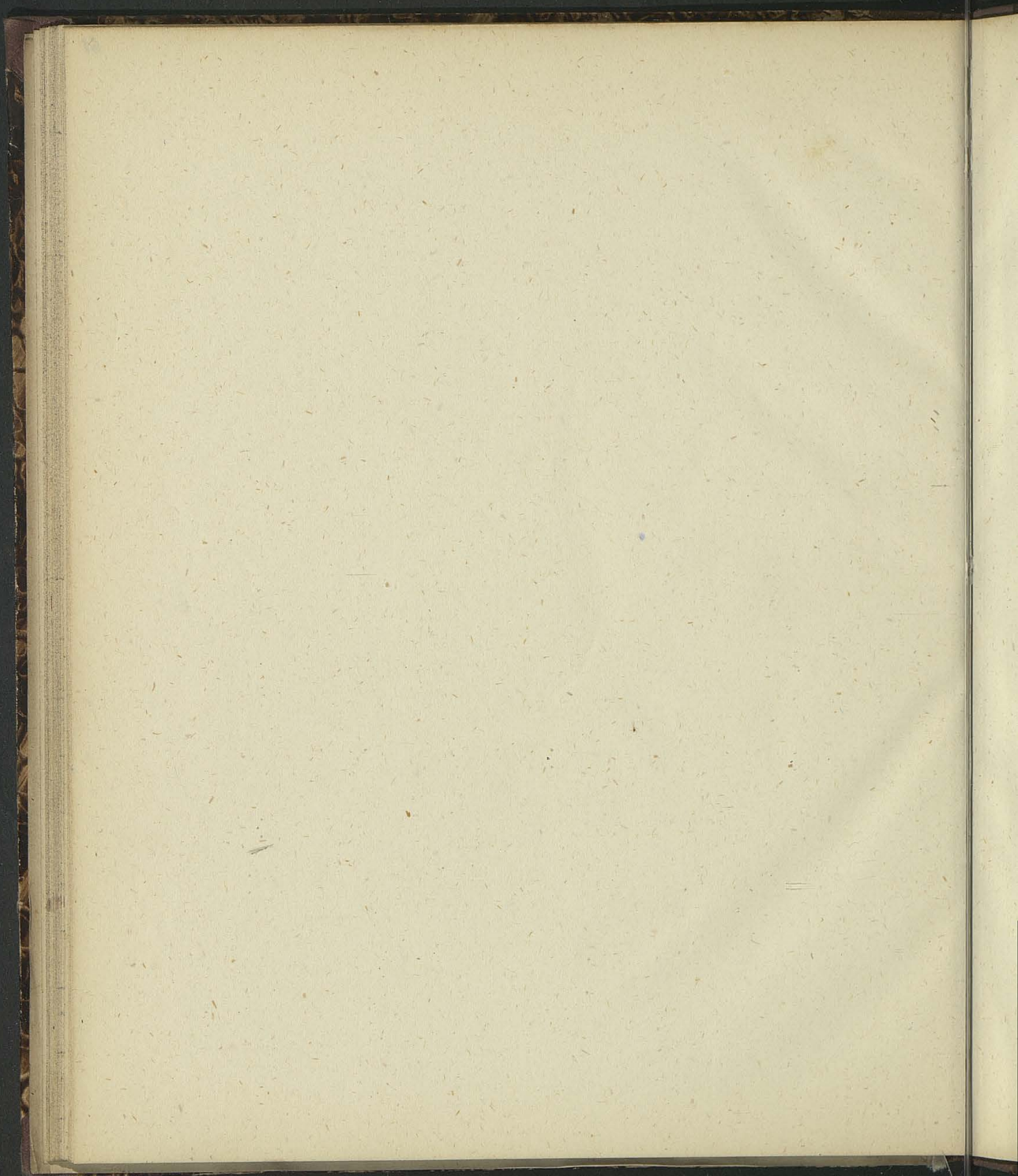
53a

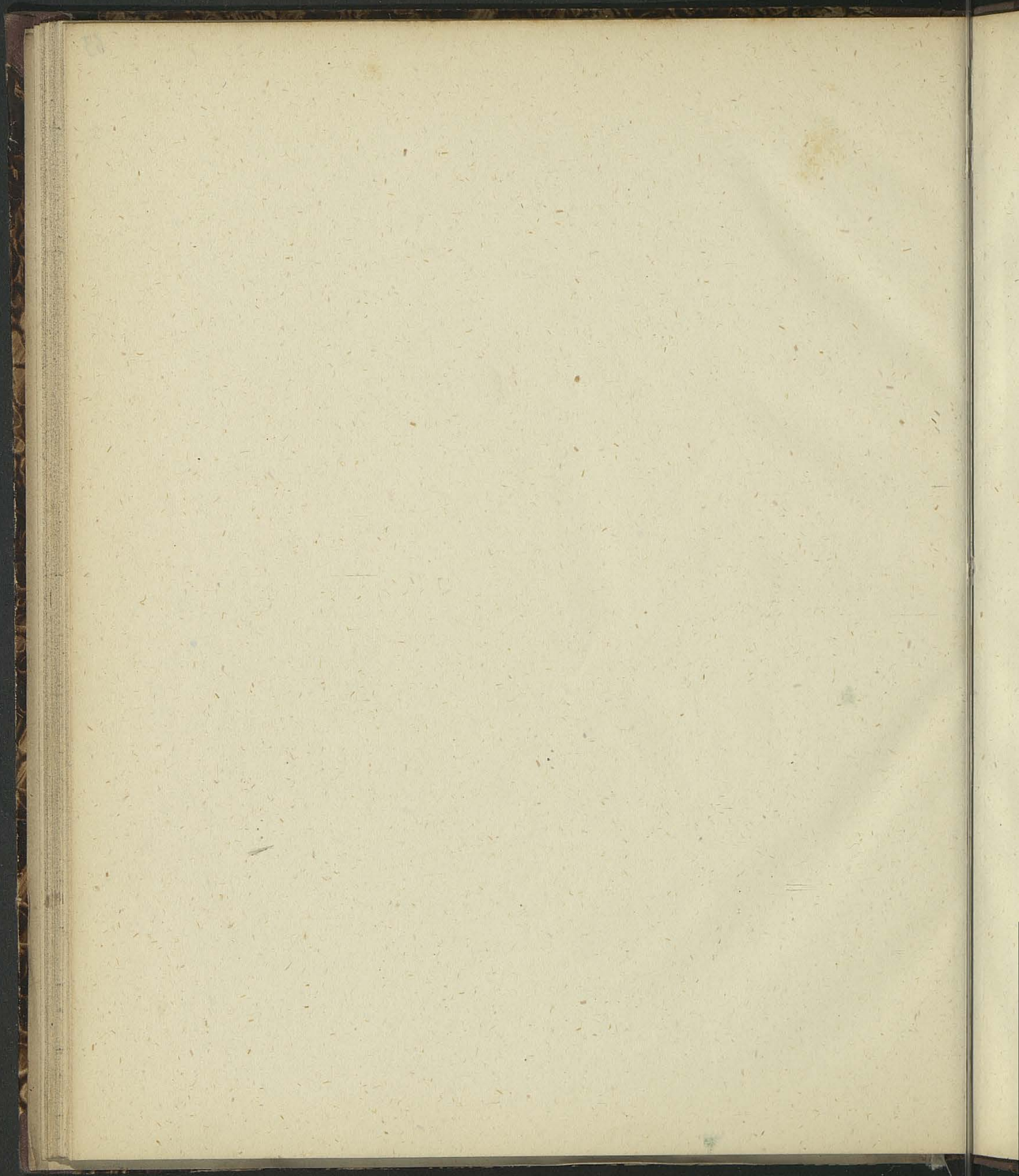
54a

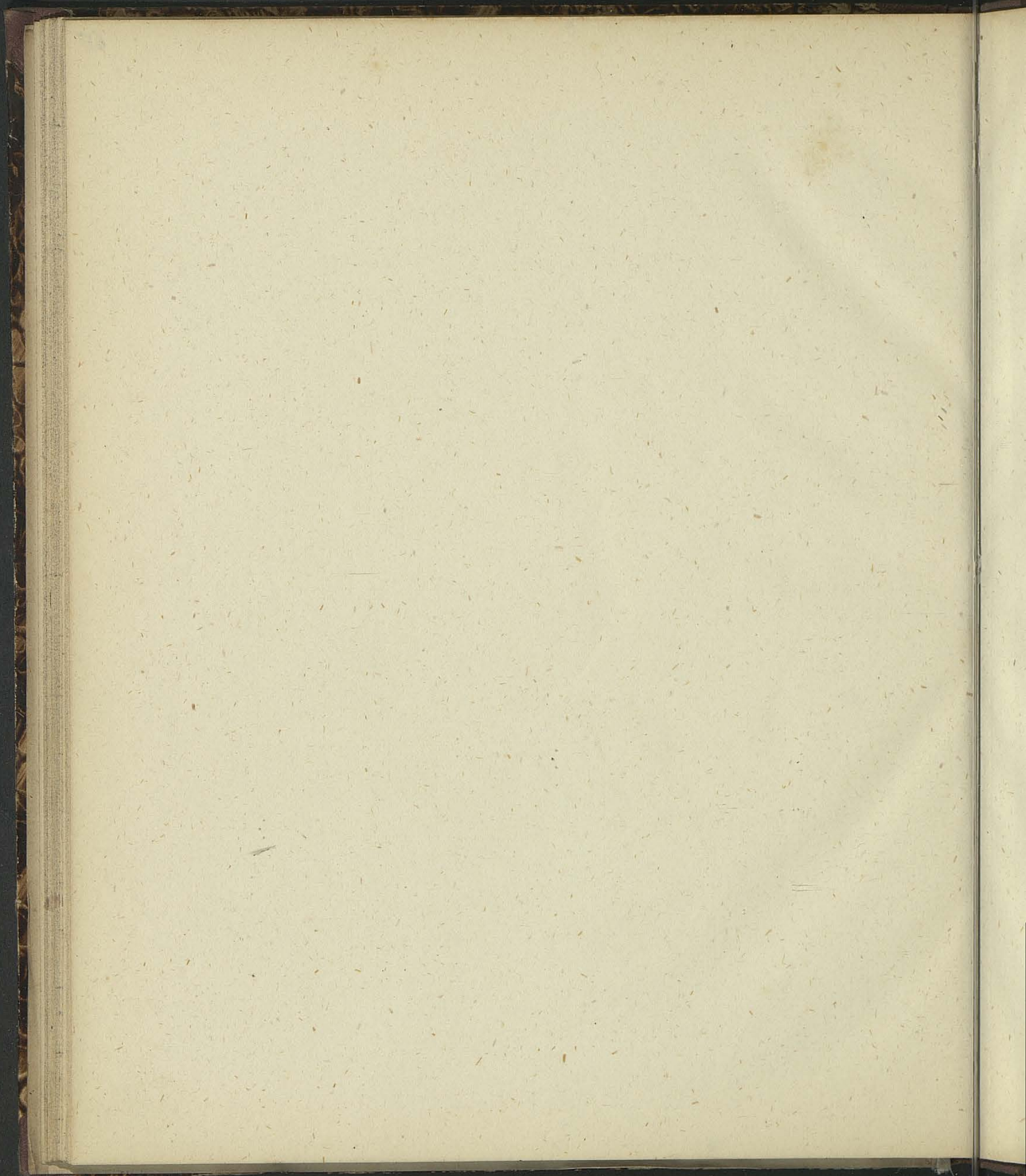

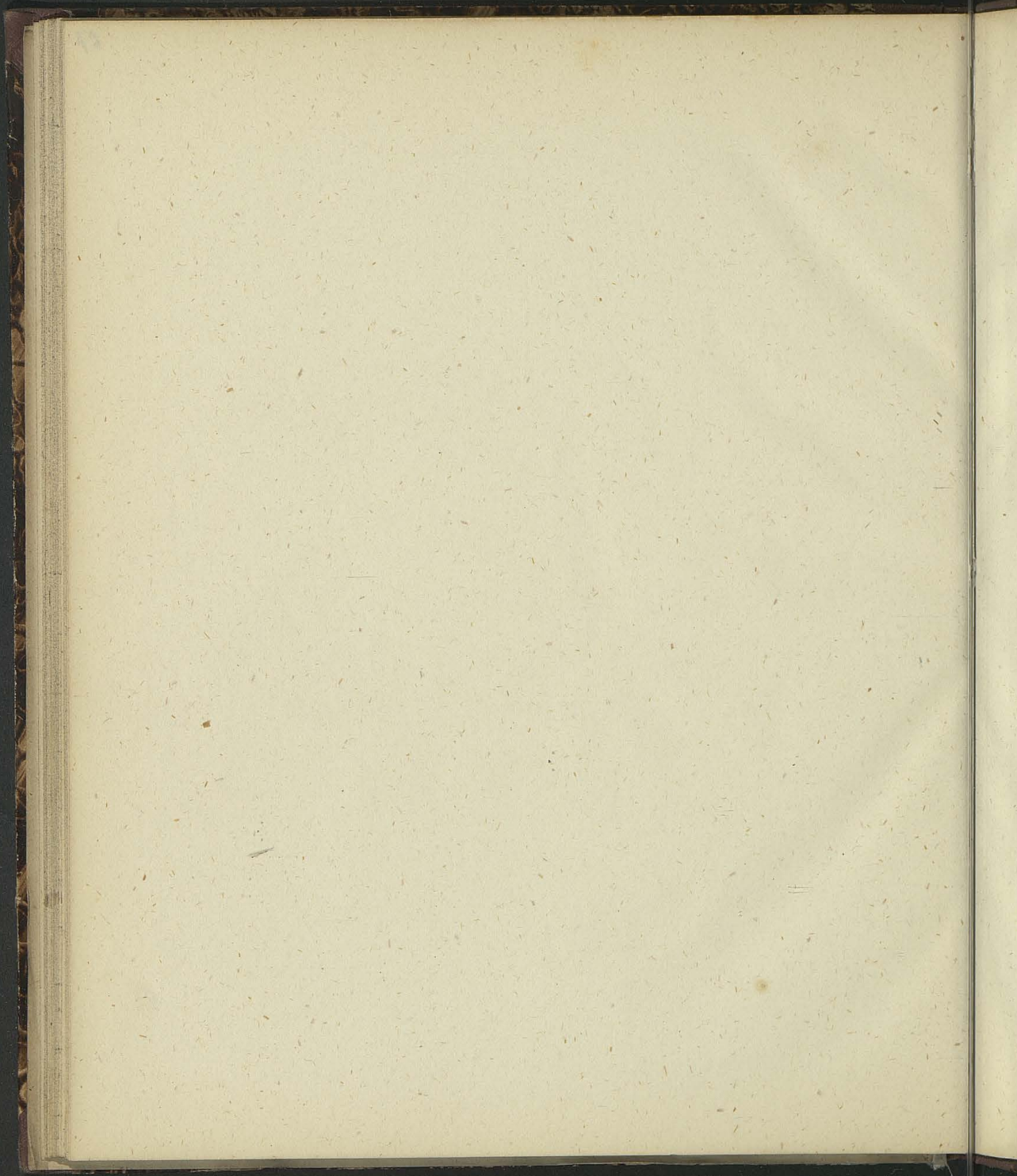

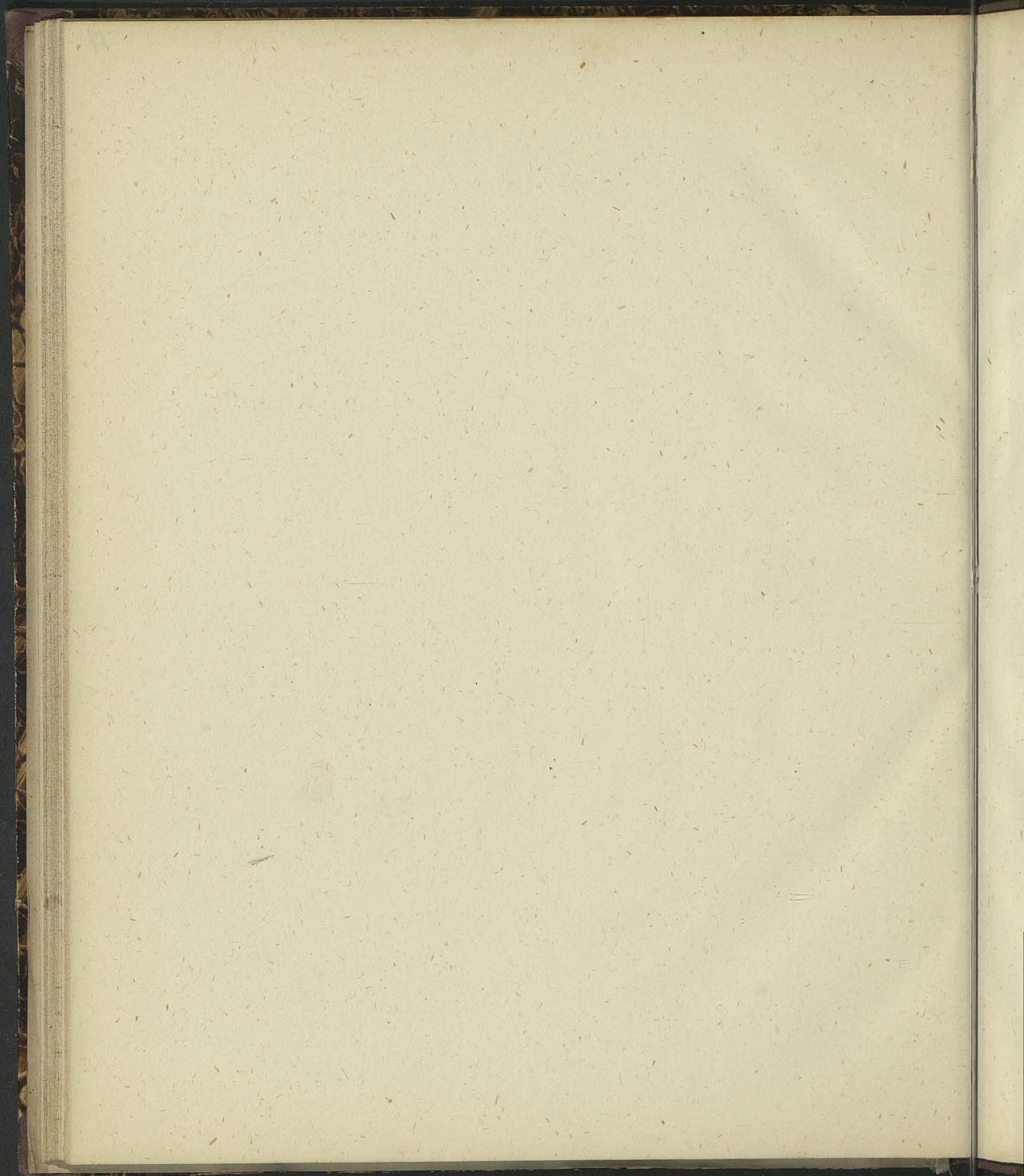

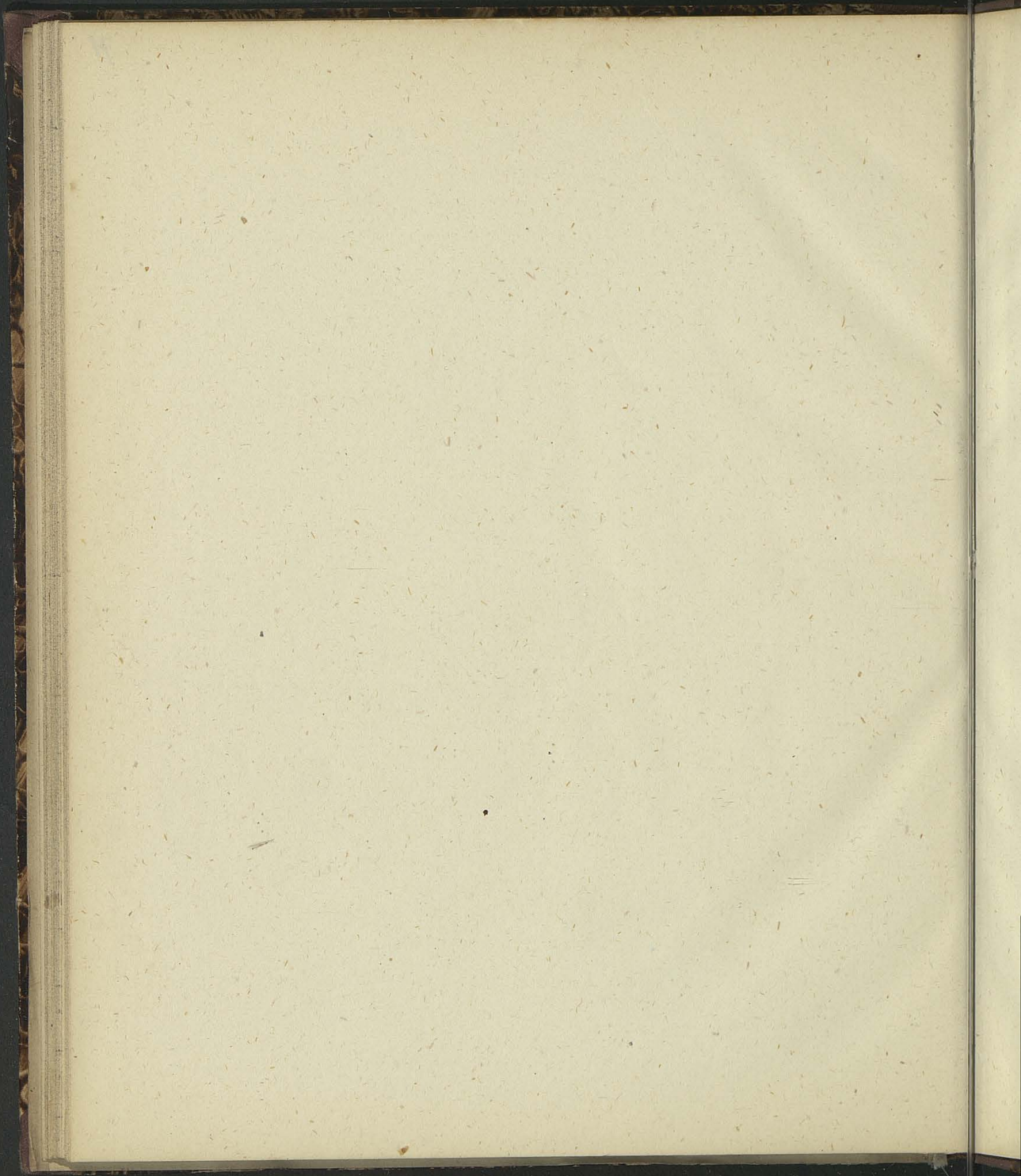

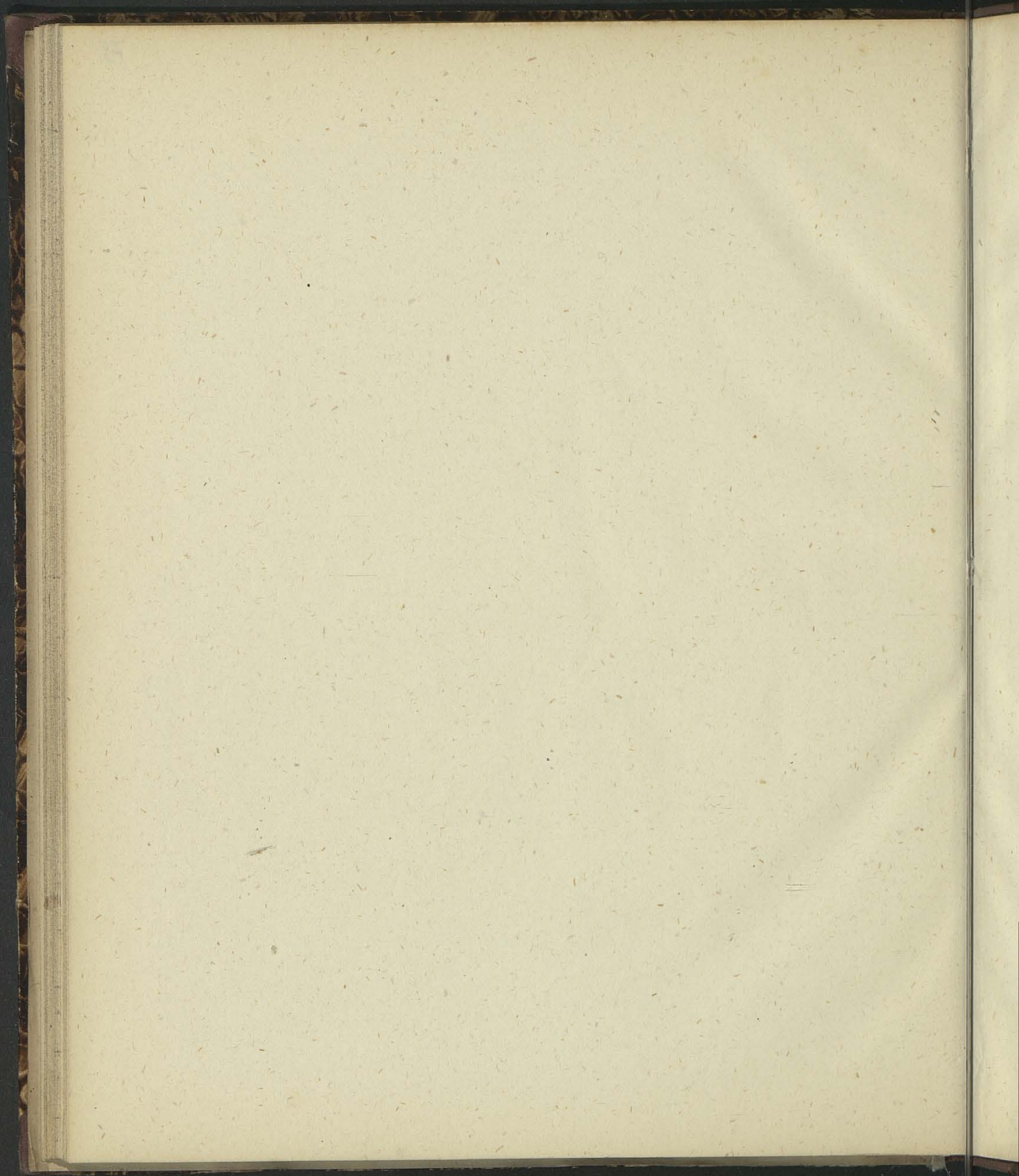

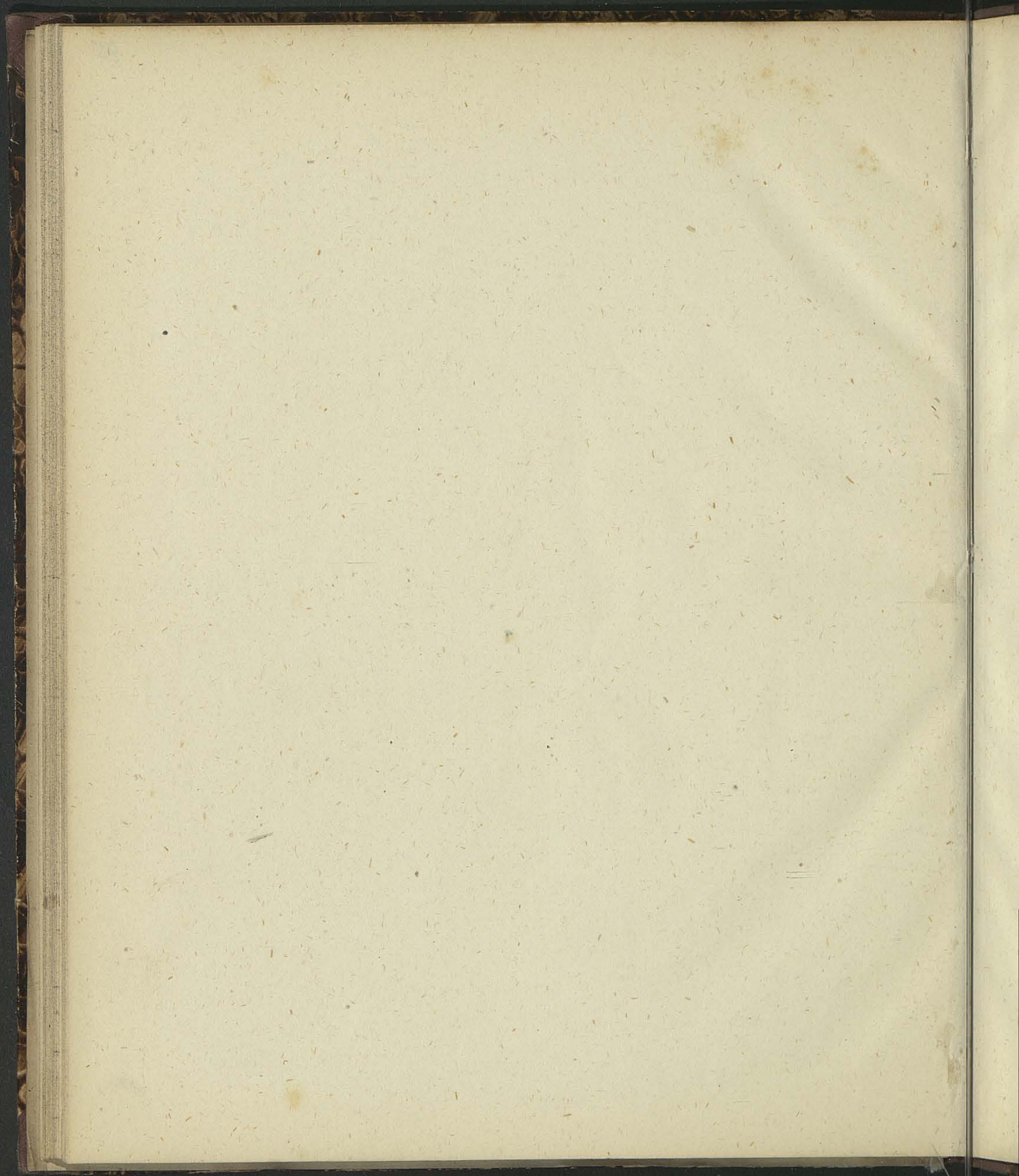

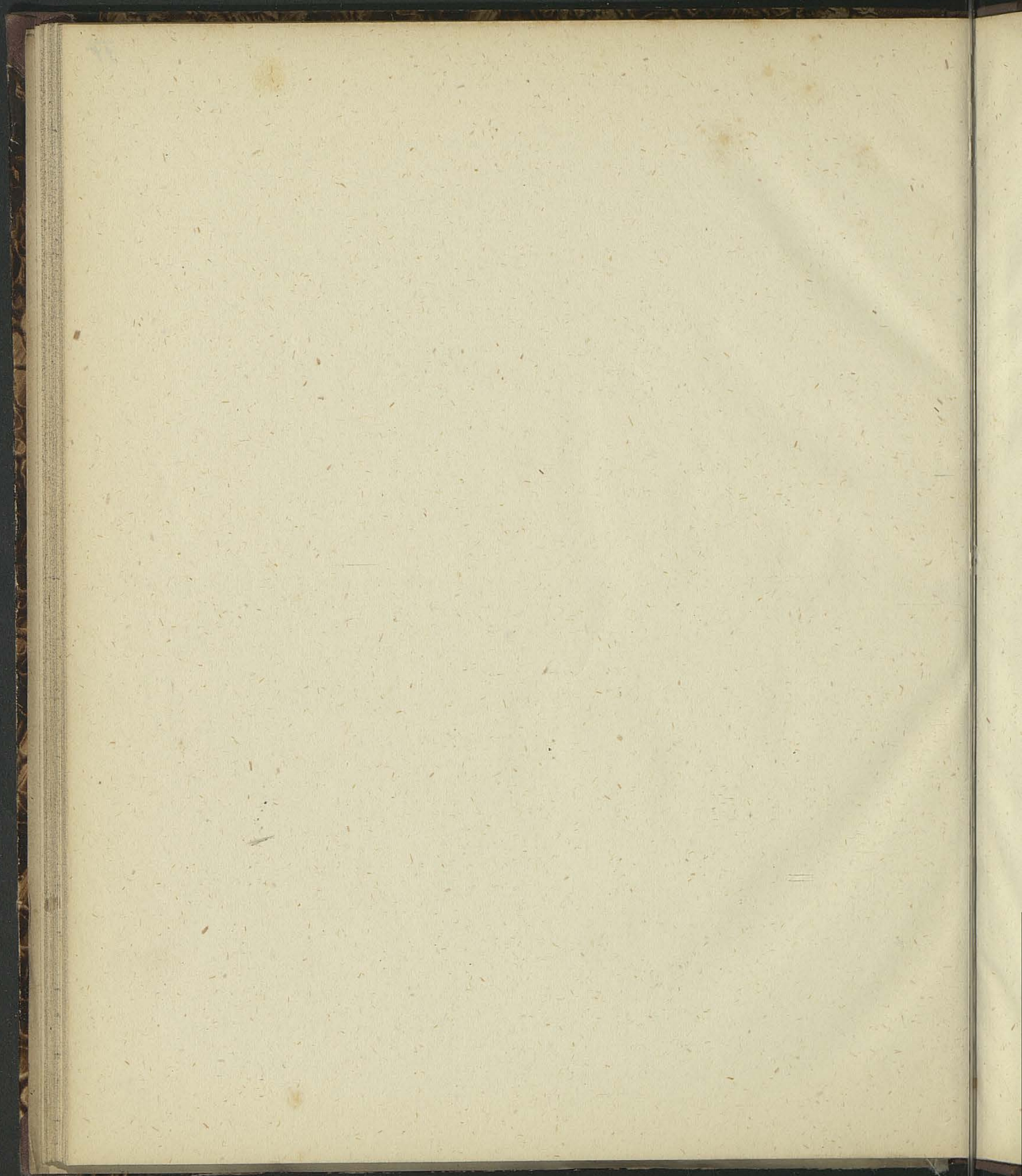

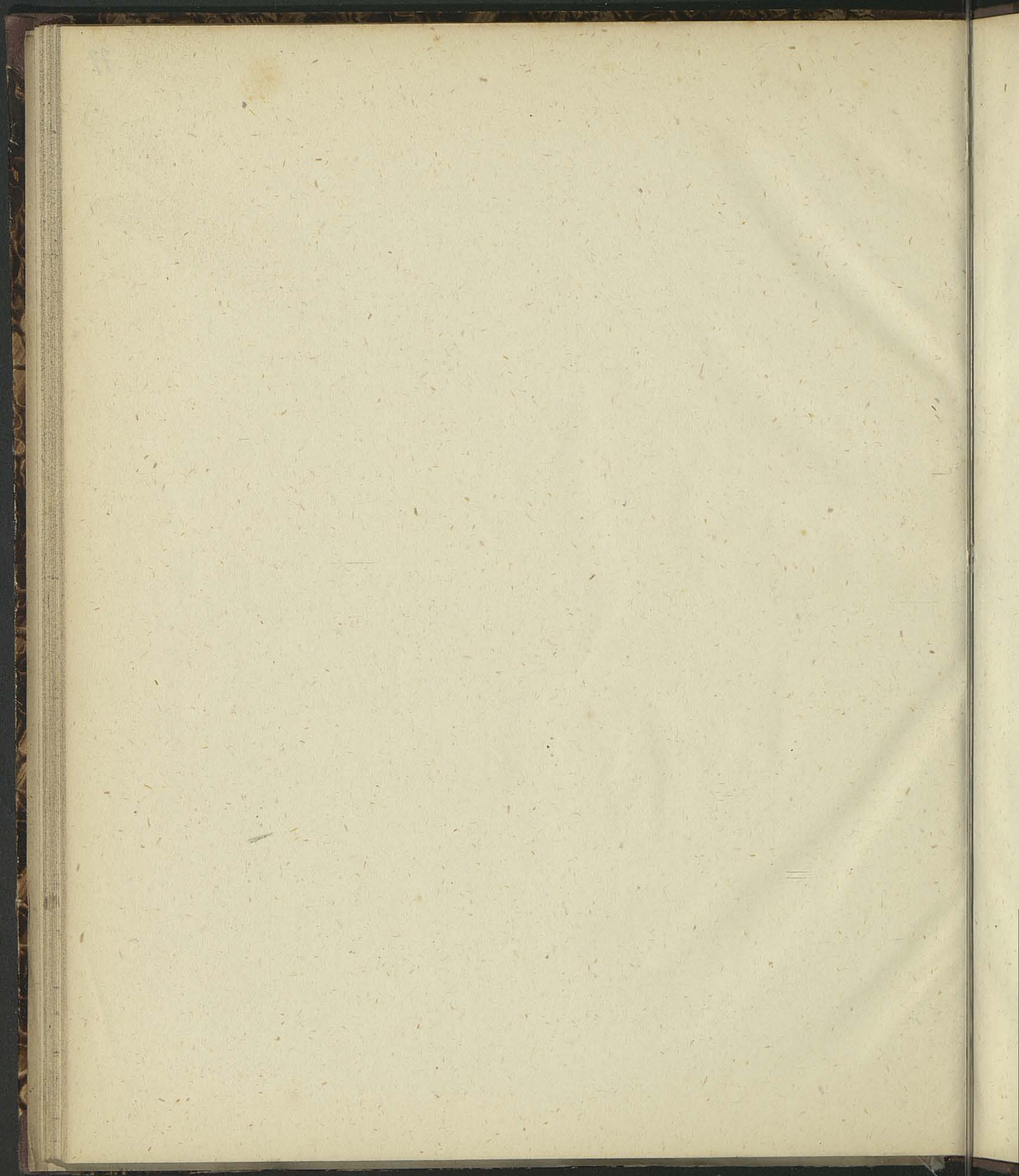

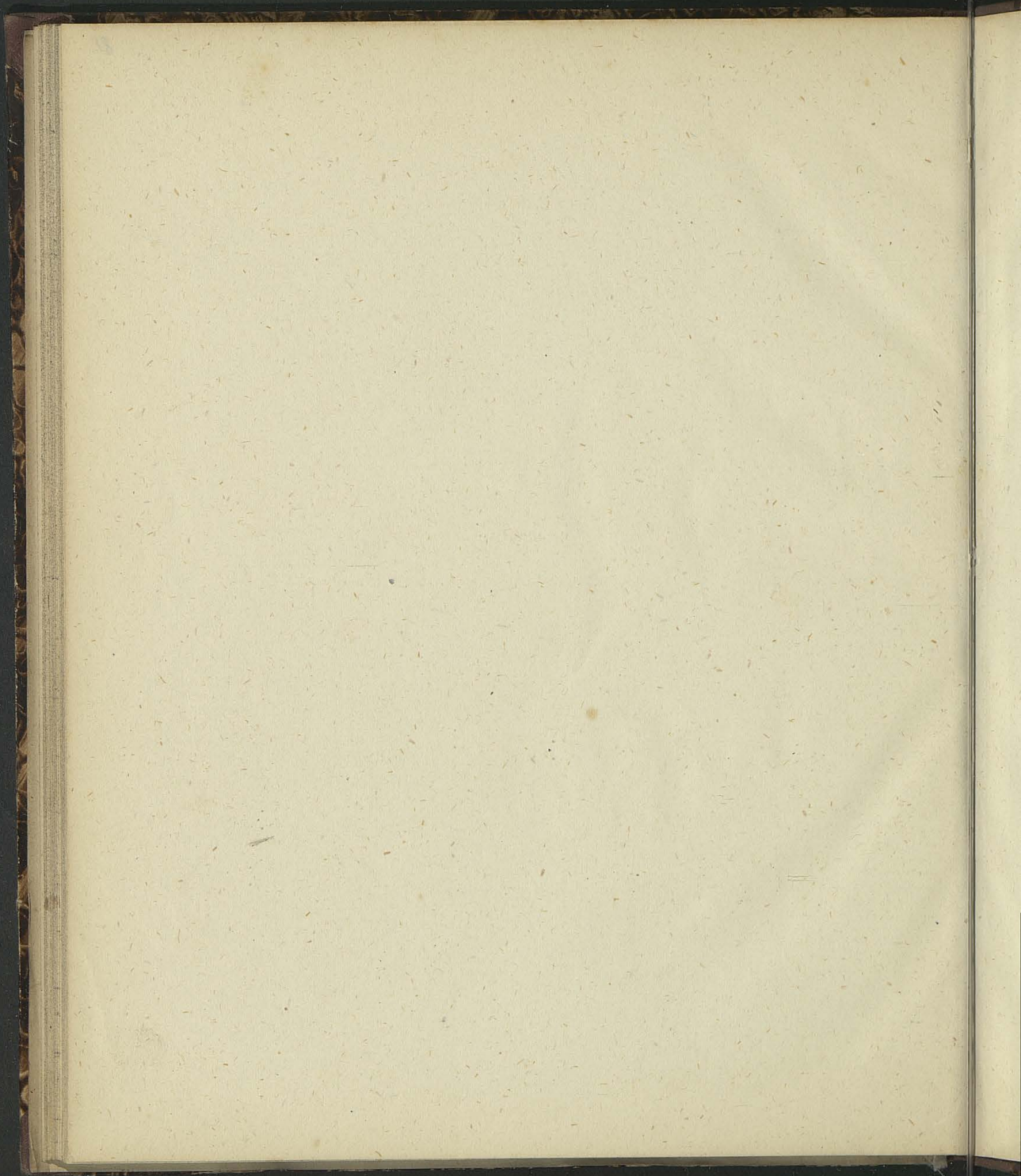

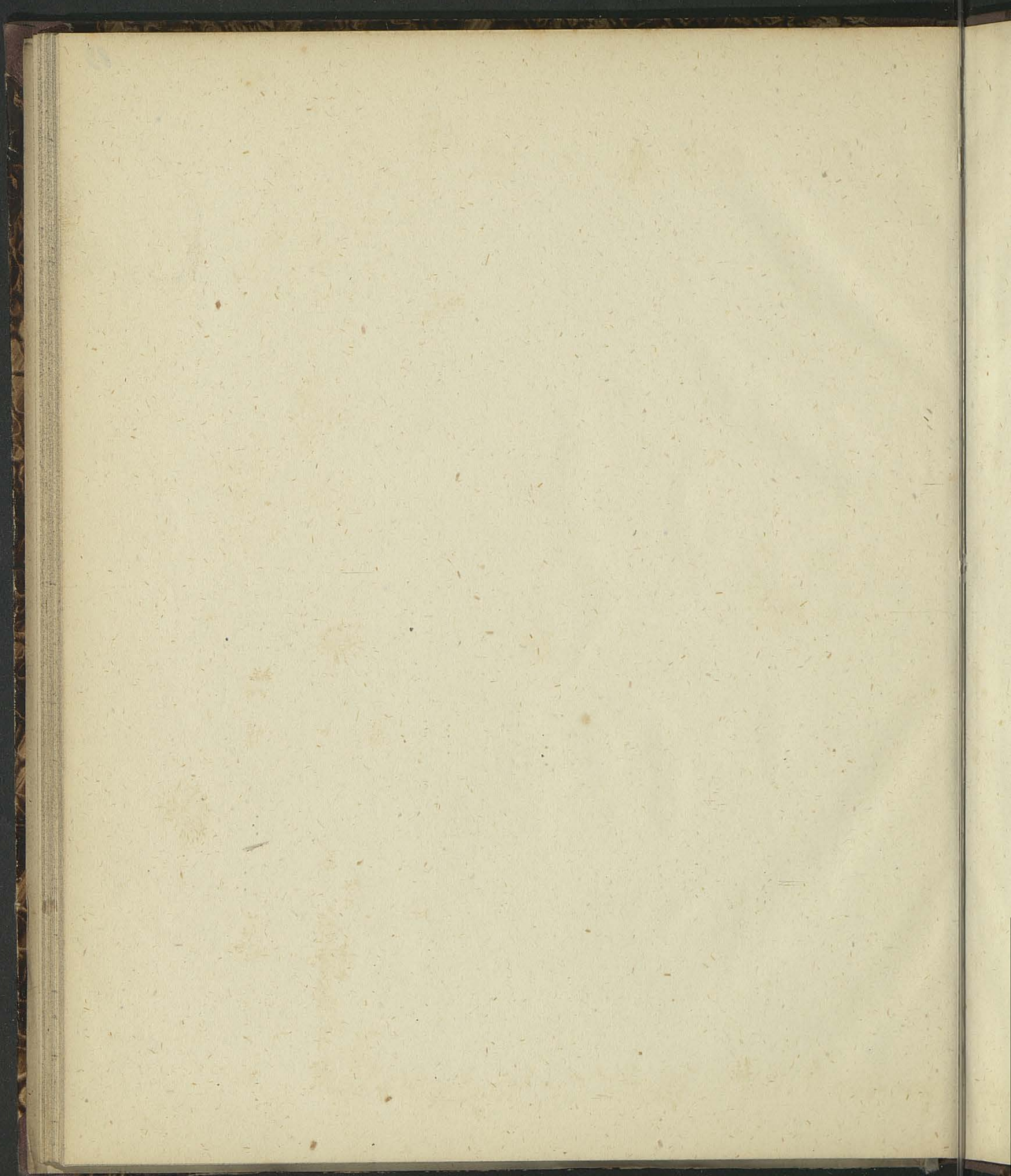

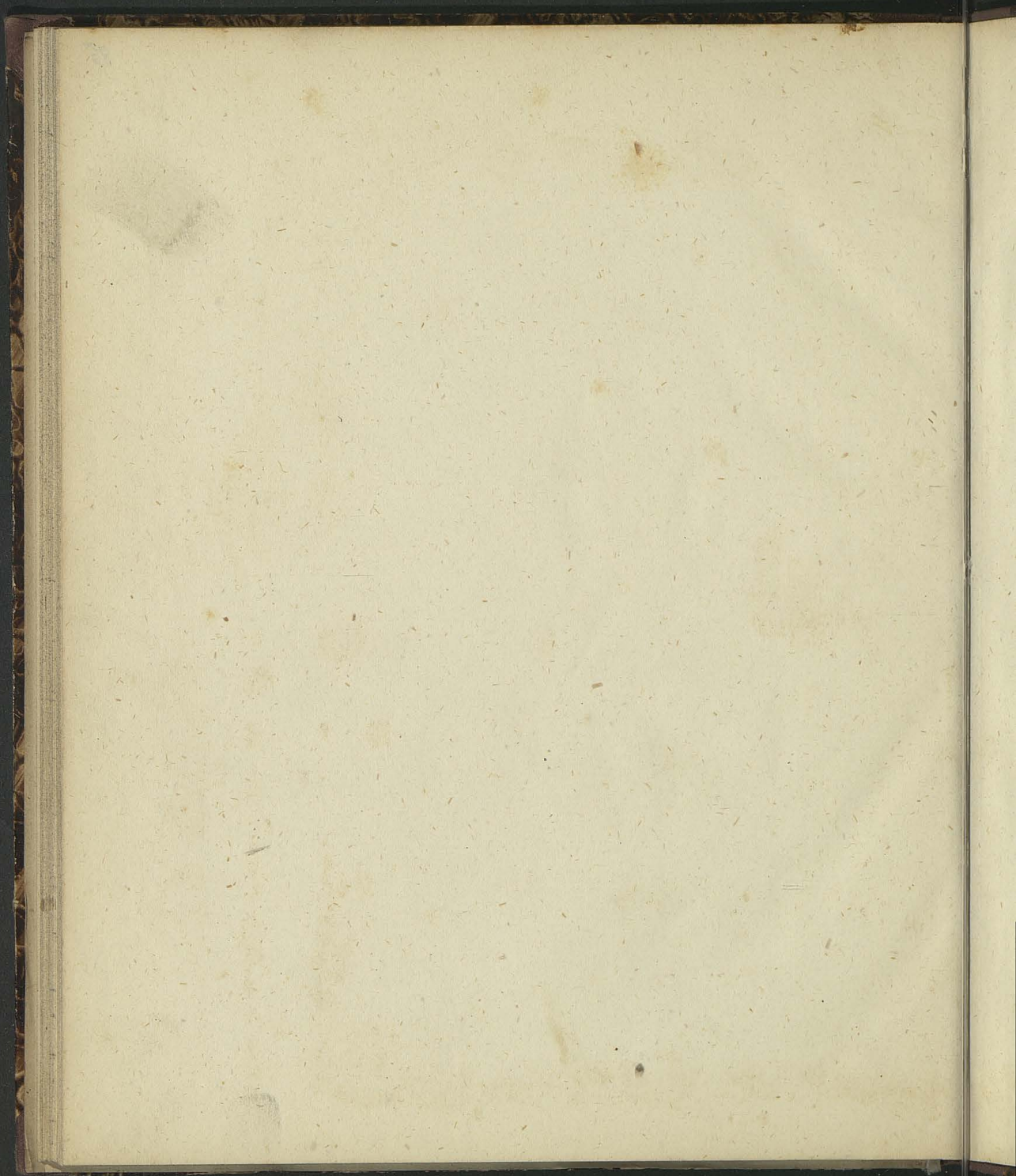
20

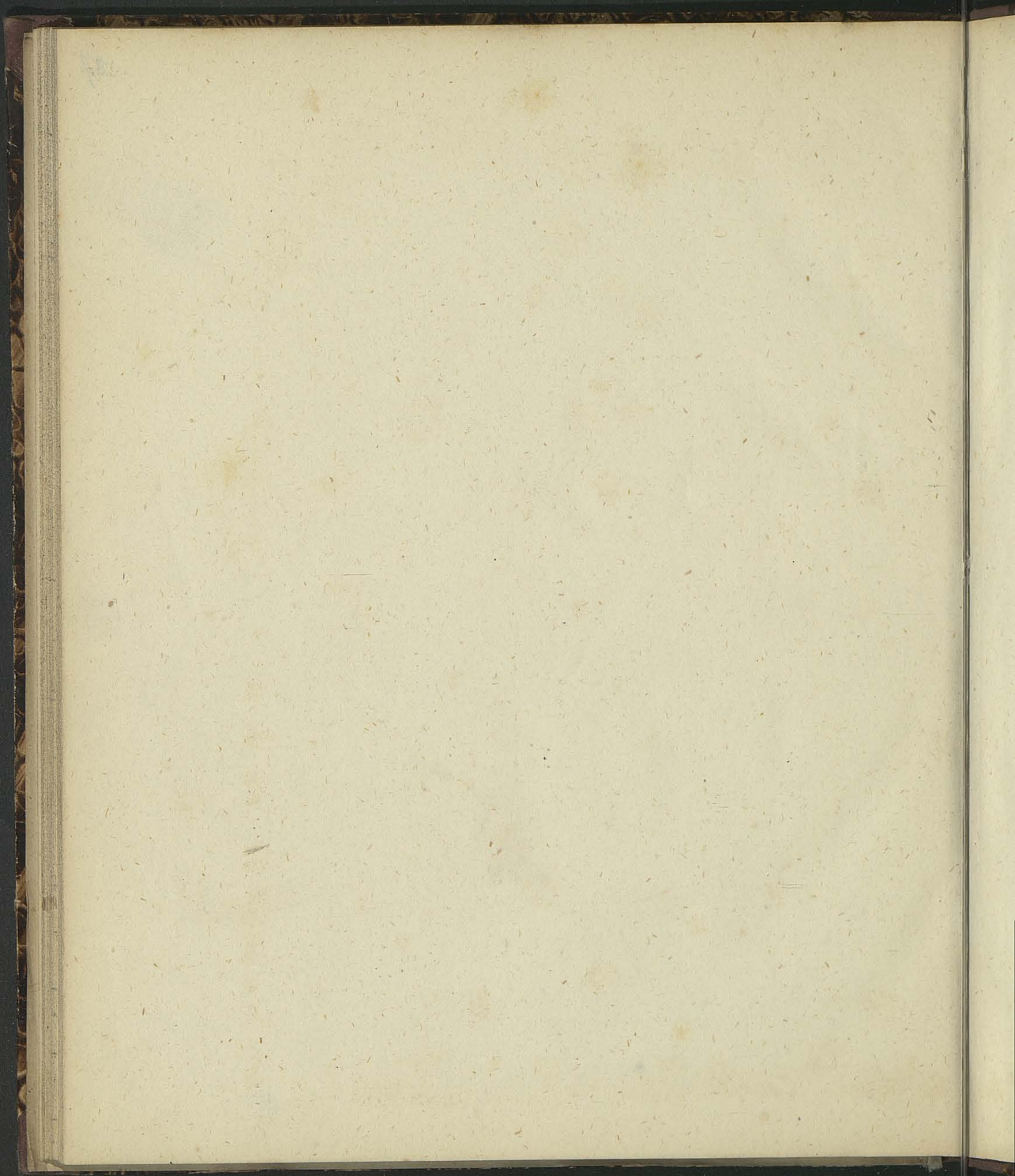

S

8

[Faint handwritten text, possibly "H. 10"]

1871

Chen

Bibl. Aug.

